

Preu : 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 2'50 pessetes trimestre

LA MES VIVA ACTUALITAT

S'HAN CONVOCAT ELECCIONS

Per fi ha sortit el decret convocant eleccions generals per a constituir el Parlament. Però ha sortit en una mala hora. Els partits polítics d'oposició, gairebé en totalitat, després de més de set anys de clausura del Parlament, creuen que no és decorós tornar-hi i han decidit abstenir-se de pendre part a les eleccions que es convoquen.

Els un entenen que no es té d'anar a les Corts si no són Corts Constituents, perquè no existeix la Constitució d'ençà que la Dic-

de l'època, n'hi haurà tantes dotzenes a les futures Corts, que faran més nosa que servei, mentre que un parell d'extremistes podrien fer bonic, sobretot per als que mirin les nostres coses de lluny.

* * *

Bona part del que ha passat en aquesta qüestió electoral és deguda a un error inicial de la generalitat dels polítics, que, fins al darrer dia, no han cregut mai que el Go-

De Dijous — a Dijous

Oportunament vam comentar un article de José Ortega Gasset, titulat Un proyecto, en el qual es proposava la reunió d'una «Junta Magna» que recollís la representació de totes les persones que aspiren a la constitució d'un Estat nou.

Amb la signatura de José Ortega Gasset, Ramón Pérez de Ayala i Gregorio Marañón s'ha publicat ara un «manifesto» que ve a completar i donar forma a l'antic «proyecto».

El manifest insisteix en la necessitat de renovar l'Estat enderrocant un Poder públic «convertit fraudulentament en parcialitat i en facció». El document va dirigit a totes les persones que senten la urgència de posar-se sense reserves al servei de les necessitats públiques. Va dirigit especialment als intel·lectuals que sentin que en aquests moments la seva col·laboració és inexcusable i que comprenen que l'Estat i el règim han arribat a l'últim grau de descomposició.

El manifest crea una entitat que es dirà «Agrupació al servei de la República». Els esforços d'aquesta Agrupació tendiran a mobilitzar tots els intel·lectuals, escriptors, periodistes, professors i tots els homes de professions liberals, advocats, notaris, metges, enginyers, arquitectes, etc., etc., i tota la joventut — la crida es fa extensiva als sacerdots i religiosos — perquè treballin en l'obra de propaganda a favor de l'adveniment de la República. Es tracta d'una lleua general de forces, les forces de la intel·ligència que són les que més pesen en un país, contra la monarquia. L'Agrupació prepararà el triomf d'unes Corts Constituents i treballarà a ciutat i als pobles a favor de la instauració d'un Estat republicà, la única garantia del ressorgiment dels pobles de tota Ibèria.

Per arribar a aquest fi — diu el manifest — és necessari que totes les ànimes de la gent de l'Estat espanyol s'alliberin de la domesticitat i de l'enviliment en que les manté la monarquia, incapaç de cap empresa i de construir un ordre nou de coses que governi i dignifiqui.

L'intent és nobilíssim i ve a completar, segons ha declarat José Ortega Gasset, el seu primitiu «proyecto».

Aquesta mobilització de forces al servei de la democràcia, encara que sembli una utopia, podria preparar l'adveniment d'una legalitat basada en el mutu respecte i en el sentit comú i enderrocar la legalitat actual basada en l'esperit de guerra civil.

Perquè, com deia Ortega Gasset en el seu «proyecto», les revolucions o transformacions veritablement populars no les fa un grup determinat, sinó que abans de portar-les a cap ja estan fetes en l'ambient i l'aire públic. I en un moment en que l'ambient públic s'està formant en el sentit d'una república democràtica, un agrupament de forces intel·ligents pot condensar-lo i donar-li un impuls que faci del tot irremediabl una transformació avui ja tan necessària.

Com fan notar els firmants del manifest, ells no són polítics, i això li dona encara un valor més gran. Perquè, fora de les legítimes ambicions de partit, i per sobre dels partits, poden fer sentir a tot un poble en que consisteix realment la sobirania nacional.

En fer anys d'aquell intent d'implantació de la democràcia que fou la proclamació de la República espanyola, podem mirar amb confiança l'esdevenidor?—O. M.

MIRADOR INDISCRET

El Nadal d'En Cambó

Dissabte, a l'estació de França. Arribada del senyor Cambó. A l'andana, esperant-lo, els empleats del 30 de la Laietana.

El senyor Cambó baixa del tren. Una seca salutació per correspondre a la barretada general. L'ex-ministre evita les encaixades efusives i se'n va de dret a penjar-se del braç del senyor Joaquim Maria de Nadal, arribat fa pocs dies de Madrid.

L'home i el prohòm desapareixen. Només se sent el senyor Nadal que inicia les seves confidències madrilenyes:

—Vaig parlar amb el comte-duc...

Sembla que es referia al comte de la Mortera i duc de Maura.

Política realista

La darrera entrevista entre Cambó i Alfons XIII va tenir lloc, segons diuen, en la finca que el comte de Güell posseeix a la vora de Toledo. Naturalment, ningú no pot dir el que va passar en aquesta conversa, perquè no se sap. En canvi, s'ha fet córrer una faccècia del senyor Cambó que sembla que ha estat molt comentada en les altes esferes.

Entre la documentació que el líder de la Lliga aportà a l'entrevista, hi havia un rotlle de paper de grans proporcions. Hom el considerà amb gran sorpresa. Què seria allò?

Es tractava, senzillament, d'un mapa d'Espanya de grans dimensions, que era, al mateix temps, un veritable treball de miniaturista. En l'espai corresponent a cada una de les poblacions importants, hi havia escrits els noms de totes les persones més considerables compromeses en el darrer moviment revolucionari, per fer comprendre l'abast que havia tingut i la necessitat d'una transformació ideològica si es volia salvar alguna cosa.

—Si això és veritat—comentà un que escoltava aquests detalls—, ja no es podrà dir que els tècnics d'Unió Catalana no serveixen de res.

Els drames municipals

Cada vegada que el comte de Güell abandona l'alcaldia de Barcelona—i això passa tan sovint, que en els medis municipals es diu que l'alcaldia accidental és el comte de Güell i no el que el substitueix—el senyor Martínez Domingo té una enrabada.

—Jo no entenc—diu—com s'ho fa aquest home per deixar el cotxe tan brut!

Es refereix al cotxe de l'alcaldia. Pel que sembla—el senyor Martínez Domingo és incapaç de dir una mentida—l'intermitent batlle de Barcelona té una manera tota especial d'anar en auto. L'originalitat consisteix, es veu, a posar els peus als llocs més insospitats.

—I la cendra que s'hi deu trobar, ara a l'hivern, amb les finestres tancades—va afegir un.

—I ca, home, no veus que sempre duu la pipa apagada, com element decoratiu i prou?

Explicació tendenciosa

Sembla que, definitivament, Joan Estelrich anava en la candidatura de la Lliga, per Barcelona.

Diu que costà molt de convèncer e's personatges de la Lliga de donar una alterna-

tiva tan solemne al director de la F. B. M. Encara avui, es diu que s'han repensat. Les velles glòries de la Plaça de la Cucurulla, en efecte, arrufen el nas d'una manera molt significativa.

—Però, per què tot això?—demana un conegut metge, en una tertúlia on es discutia el cas.

—Sembla que tenen por que, quan tingui l'acta, se'ls giri—va contestar un jove advocat.

—Que se'ls giri? Què volem dir?... Que pretengui fer de Cambó?

Ben mirat, per què?

Era en els dies aquells en que la senyora Maria Morera fou homenajada amb motiu d'haver-li estat imposada la Medalla del Treball. En la tertúlia d'En Santiago Russinyol es parlava de creus i de condecoracions. L'autor de La Mare explica:

—En Maura va concedir-me la creu d'Alfons XII. Jo, naturalment, no la vaig anar a recollir. Les condecoracions només serveixen per anar a la processó, i jo no hi vaig mai; després, per posar-les quan un mor a l'esquella, i com que no me la veuré!...

Piquiponiana

Un dia al senyor Piquipon, en to confidencial, li preguntava un amic:

—A què podem atribuir les vostres incessants transformacions ideològiques? Heu estat republicà radical, més tard autonomista, posteriorment monàrquic, recentment us havíeu amistançat amb la dictadura...

—Ja veureu. Això és el que en diuen el filtre.

* * *

A can Pich han fet sortir un setmanari que es diu La Calle i que, a més a més, és d'extrema esquerra.

Ara, només faltarà demostrar-ho.

El partit d'En Clapera

Tothom sap que En Julià Clapera, tant si és monàrquic com republicà, catòlic com ateu, té amics per tot arreu, i cap d'ells no es sorpren dels salts d'un minyó tan aprofitat.

En Madrid, que el va trobar al sopar d'En Pich, li va preguntar, sabent que ja no dirigia el diari de la U. P.:

—A quin diari escrius, ara?

—A cap.

—Jo em creia que ja eres a El Progreso.

—No; encara no hi sóc. Per més que no m'interessa gaire. Jo em faré d'un partit d'ideals, i res més que d'un partit d'ideals.

—Quin?

—Del d'En Cambó.

—Eh?

—Sí, home. No veus que hi ha la Chade!

La conversió d'un pecador

Es ben conegut a Barcelona el senyoret De Miguel, aquell que feu popular la marca «La aristocràcia del film». Era un dels millors balladors i noctàmbul. De cop i volta, se sap que s'ha convertit, que pertany a la Junta d'Acció Catòlica, que ha presentat un projecte de censura cinematogràfica al govern, etc., etc.... El reporter Solsona, cadet, el trobà l'altre dia i li va preguntar si eren certs aquests rumors.

—Sí, son ciertos, certísimos. Hago una vida de devoción y de conversión. Cada día confieso y cumulo, con Martínez Domingo. Esta vida austera de ahora me ha señalado el camino de perfección. Mi labor en esta vida es ya la de hacer prosélitos para la causa que defiende. La otra tarde, sin ir más lejos, cerca de Hospitalet, convencí a tres incrédulos y les llevé a confesar y comulgar conmigo.

En Solsona petit va fer un salt i va dir: —Tres y cerca de Hospitalet? Ya tenemos la pista de los del atraco!!!

La propina

Una vegada un autor català, amb uns amics, va fer una excursió per la muntanya catalana. La consigna entre els amics era anar seguint tots els llocs importants pagant cada dia un d'ells.

En un hotel d'aquests que amb pretensions de ciutat no arriben a hostal de poble, els van servir com van poder. El cambrer era desastrós. Servia tan malament com sabia.

Aquell dia tocava pagar a l'escriptor. Presentat el compte, va pagar religiosament i després del pagament hi va afegir una esplèndida propina que per un servei excel·lent era excessiva.

En abandonar la fonda, un dels amics, indignat del servei i perquè l'alludit escriptor havia donat aquella propina, li va dir:

—Però, home, no veus que ara aquest cambrer es farà un tip de riure?

—No ho creguis—li va dir el literat—. Aquest cambrer tota la vida tindrà una reanca, perquè pensarà: Si servint-los així m'han donat aquesta propina, ves què m'haurien donat si els arribo a servir bé!

En Nicol home important

En Nicol, futur pro-noi, anava en companyia d'un amic pel carrer.

En el moment de passar un tramvia, l'amic diu:

—Agafem-lo. Corre...

—Corre tu, si vols. Jo no puc. Em coneix massa gent.

Aquesta composició fou l'homenatge de la premsa il·lustrada a la dictadura de 1923. Ara pot ésser un homenatge al pensament polític del dia

tadura la va rompre i s'ha de fer de nou. Els altres creuen que no es pot tenir cap confiança en la composició, necessàriament artificiosa, del Parlament futur. Molts diuen que no hi ha cap garantia que les Corts puguin funcionar normalment, amenaçades sempre de dissolució illegal. I els més neguen tota eficàcia a l'acció parlamentària i preferixen el cop d'Estat, que uns anomenen revolució i altres pronunciament.

Nosaltres, que estem situats portes enfora dels partits, venim obligats a respectar l'acord que aquests han pres, perquè sabem que respon a una sinceritat de convicció i a una rectitud de propòsit. Per altra part, sembla que s'ha produït en tots aquests partits un corrent sentimental favorable a l'abstenció i seria difícil voler oposar-s'hi, perquè la massa dels partidaris no faria marxa enrera. Total: que hi haurà eleccions, però mancaran electors.

* * *

A conseqüència d'aquests acords d'abstenció, sembla pel que es diu, que la lluita electoral a Barcelona la sostindran tres factors distints. La Lliga, la Unió Monàrquica i els comunistes. Si això és confirmat, serà tanmateix un cas ben curiós que fins ara no hem vist observat per ningú. Una reproducció exacta, al cap de trenta anys justos, de les mateixes eleccions amb les quals va començar la Lliga la seva acció política.

Tots el que recorden aquella època famosa, saben que aleshores l'abstenció electoral era normalment la regla del joc. Per motius més o menys semblants als d'ara, la gent no volia votar, i al moment de la lluita, només es van trobar disposats a provar la seva força la Lliga, els caciquistes i un grup d'extremistes socials que, amb la candidatura improvisada de Lerroux, gairebé desconegut, juntada al nom de Pi i Margall, varen sentir el desig d'intervenir a la política, de la qual havien estat sempre allunyats. L'únic d'aquests tres factors que conserva el mateix nom és la Lliga. Els altres han canviat de nom, però mantenen el mateix esperit. La Unió Monàrquica és el refugi actual dels caciquistes de trenta anys enrera que encara viuen, i dels fills i parents dels que ja no viuen, amb tot l'arreplic que varen fer durant la revifalla dels set anys. I els comunistes representen la mateixa evolució dels extremistes d'aquell temps cap a una participació en l'aparell de l'Estat que abans odiaven.

Ningú no diria que han passat trenta anys. I quins trenta anys! Diuen que, pel seu contingut, en les històries futures marcaran una nova divisió d'edats de la humanitat. Però nosaltres que hem donat tota mena de voltes, de tombs i de retombs, ara, i sense que ningú s'ho hagi proposat, ens trobem que podem tornar a començar. I naturalment, igual que trenta anys enrera, la Lliga obtindrà les majories i els altres es disputaran els llocs de minoria. Fins és possible que, com aleshores, el Govern es vegi en el cas de desitjar, una mica a contràcora, que els llocs de minoria siguin pels comunistes més que per la Unió Monàrquica. Perquè de personatges com el Baró de Viver i companyia, que són els Puig i Valls

vern arribés a convocar eleccions. Nosaltres havíem dit i repetit moltes vegades en aquest mateix lloc que les eleccions es tenien de convocar sense remei, i quan la baixa de la pesseta es va fer alarmant, vàrem dir i repetir que no solament hi hauria eleccions, sinó que es farien de fer de pressa. Es clar que ens podíem equivocar, però resulta que els que s'han equivocat són els polítics. I si no hi hagués els motius sentimentals que han aconsellat l'acord d'abstenció, hi hauria el motiu d'ordre pràctic de no poder rescabalar el temps perdut.

En aquest error de previsió que han tingut els polítics, intervé per molt la seva formació excessivament localista que perpetua prejudicis del bon temps de Ruiz Zorrilla. La seva manca de relació personal amb els polítics de fora i de tot contacte amb el procés intern dels grans problemes del dia, fa que, generalment ben dotats per a l'acció pública, se'ls escapin sovint alguns dels aspectes essencials que té avui la funció de governar.

Fa pocs dies, el nostre bon amic Marcel·lí Domingo explicava en un article les seves impressions d'una estada a Ginebra i deia com uns amics s'estranyaven que els polítics espanyols parlessin encare com els de mitjans del segle dinou i que no es trobés mai cap d'ells en els grans conacles internacionals. El senyor Domingo justificava amb molt d'enginy aquesta posició mental dels nostres polítics, però no s'adonava prou que, malgrat el seu talent, l'esperit del temps quedava fora de la seva explicació.

Ara mateix, el raonament dels polítics era molt simple. No hi haurà eleccions—deien—perquè el rei no vol Parlament. I els que passen per més avisats afegien que, cas d'haver-hi eleccions, les tindria de fer un Govern diferent del d'ara, prèvia renovació dels Ajuntaments pels partits polítics coneguts, perquè no s'havia vist mai que es fessin unes Corts sense saber per endavant, poc més o menys, la participació probable dels grans nuclis d'opinió.

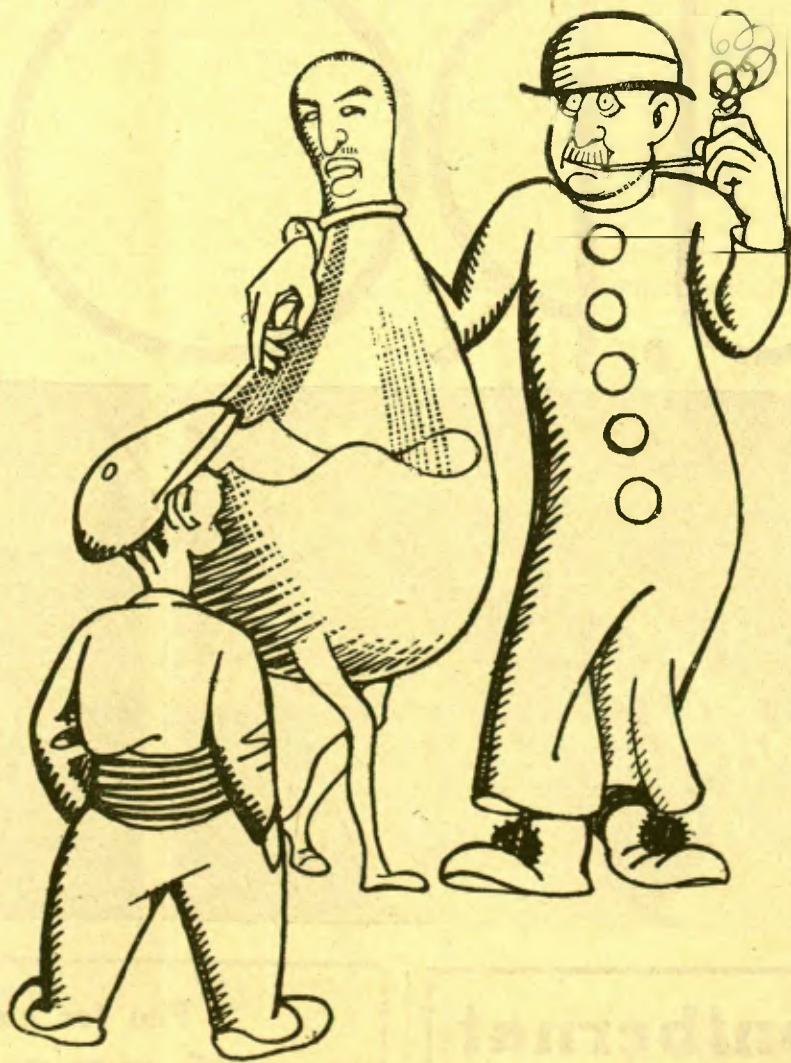
Es clar que dintre del joc conegut de la nostra política, aquest raonament havia de semblar d'una lògica irrefutable. Però en els temps d'ara les coses no van així. De segur que la Corona, que viu el mateix ambient que els polítics, pensa, si fa no fa, de la mateixa manera; però sens dubte per raó del lloc que ocupa, té la vaga impressió que hi ha avui una força desconeguda, totalment estranya als partits, imprecisa i a voltes impalpable com una fantasma, que no li permet fer tan lliurement com abans el que bé li sembla. Aquesta força desconeguda ve de la interdependència política i econòmica de tots els pobles, i més especialment dels d'Europa, que fa impossible deslligar en absolut els problemes interiors de la repercussió que tenen en els problemes dels altres. No és pas per cap més motiu que va caure la dictadura de Primo de Rivera, ni és per altre motiu que s'han tingut de convocar eleccions de Corts, fins amb el perill de passar pel damunt de les resistències dels partits. L'engranatge que força els nostres moviments obliga a remuntar aquesta corba.

No val la pena voler enfondir massa aquest estudi en una nota volandera que no dura més d'un dia. Si darrera l'abstenció electoral descabdellen els partits una política de cop d'Estat per a resoldre la situació interior sense acabar les eleccions, s'haurà fet una prova el resultat de la qual és difícil de preveure. També és possible que Ruiz Zorrilla encara tingui raó. Al capdavall, sigui quina sigui la política que els temps imposin, està ben provat que els pobles només es troben bé si poden fer, o almenys assajar, la que els és pròpia.

A LA PÀGINA 3:

Els impostos de l'Exposició.
Una política de "Casc d'Acer",

per Rosend Llates

—Pobre noi!, et volen fer pagar les conseqüències d'aquest biberon que va indigestar la ciutat.

El millor del món

A hores d'ara ja es deu haver celebrat un ball de màscares organitzat per la Unió de Xofers de Barcelona, amb premis a les millors disfresses...

«... a judici del Jurado, que estarà integrat per D. Félix Roure y D. Juan José Rocha, representantes populares de la ciudad en el Excmo. Ayuntamiento; por el ilustre juriscónsulto D. Julio Martínez Jimeno; por el joven abogado Juanito Juliá; por la sin rival belleza y arte Celia Gámez y las encantadoras girls de su Compañía; por el más grande de los actores que los tiempos conocieron, el «descacharrante» José Santpere y su Compañía del Teatro Español; por el popular autor, ídolo de nuestro público, el gran Amichatis; por el escritor Ángel Samblancat, defensor del débil, amparo del caído, todo corazón, todo bondad; por el genial escritor, periodista y autor Braulio Solsona; por Eduardo Carballo, el cronista del Distrito V y poeta de la noche; por Pedro Nimio, novelista popular; y por el más insignie de los dibujantes y de los caricaturistas, por el que ha hecho del lápiz una «Kodak», el gran Opisso.»

Els premiats poden quedar ben contents.

Accions i reaccions

Tots sabem que les coses del món no es fan mai seguides. Al contrari, cal comptar amb les accions i reaccions. «Res no arriba a la plenitud o a la mort — ens deia Francesc Pujols —, sense reaccionar profundament. Aquestes pugues i baixes dels fets naturals i de la vida, que manta vegada semblen claudicacions i contradiccions, ho regulen tot i entre aquest tot la política.»

Així parlava Francesc Pujols a un pessimista que es queixava perquè el diari més llegit de la nostra terra catalana, que és *La Vanguardia*, estigués escrit en castellà.

—Ja seria hora que tots els catalans li féssim el buit o que es decidís a publicar-se en català — deia el pessimista.

—Si tenim vida i salut — va respondre En Pujols amb el seu optimisme de sempre —, li asseguro que veurem *La Vanguardia* publicada en català... però pensi — va afegir — que perquè *La Vanguardia* es publiqui en català, primer tenim de veure *La Veu* publicada en castellà.

La trista vida

Explicaven a En Francesc Pujols les peripècies, els afanyos i els treballs que passava un dels seus amics per poder anar vivint.

—Pobre xicot—va dir En Pujols—, una cosa tan trista com la vida, i encara haver-se-la de guanyar...

Muntaner, 54

Hi hagué ingenuos que davant del xamfrà dels carrers Muntaner i Consell de Cent cregueren que el grotesc de l'edifici constituïa un seriós *handicap* pel ràpid lloguer dels pisos.

La realitat, però, no ha estat així. No solament la casa famosa ha trobat estadants, sinó que adhuc ha trobat estadants idonis. Un d'ells és un metge, propietari d'un Delage pintat d'un color verd tendre, amb els parafrangs violeta. Sembla que l'interior del pis ocupat per aquest honorable metge està a to amb la façana de la casa. En preguntar-li un dia un amic i col·lega seu si els mobles eren d'En Pallarols, respongué el doctor al·ludit.

—En estils no hi entenc res!

Desdoblament

Dies enera i des del teatre Romea fou radiat *El rei de la llana*, l'obra d'En Roure que actualment s'hi representa. L'entrada aquell dia havia estat excessivament magre. Hom passà avís a les dependències a fi que en els finals d'acte es personessin vora el micròfon a aplaudir i cridar a l'autor. No cal dir que tothom hi posà el coll. Entremig de bastidors el senyor Alfons Roure i la seva distingida esposa cridaven l'autor amb un entusiasme extraordinari.

Càlculs sobrerrealistes

Joaquim Nubiola, estudiant de Medicina, i poeta sobrerrealista, publicarà d'ací a poc un llibre de poemes. No fa molt, parlava del tiratge que pensa fer de la seva obra i dels exemplars que en podria vendre. I calculava:

—Ja en tinc prou tirant-ne cinc cèntims, per esgotar l'edició. No em costarà pas gaire. A mi gairebé tothom em coneix. I la majoria dels coneeguts, pel sol fet de veure el meu nom a la portada del llibre, pensaran: «A veure què diu aquest boig!»

El Bar Americà del Colón

Si mai us cau entre mans un foraster que hagi vingut a Barcelona amb la sana intenció de dedicar-se íntegrament a una vida amable i de platxer, el millor que podeu fer és portar-lo al Colón.

—Aquí teniu aquesta santa casa—li diu—i... vós mateix!

anys respecte Europa. Jo em penso que només és qüestió d'un parell d'hores.

Entrem al Bar. De moment, no es veu res. Els clients estan embolicats amb el cotó fluix de la boira del tabac ros. El soroll sec dels daus sobre les taules de fusta marca el ritme de la cridoria general. De mica en

rien, posem de tristesa, i els cavallers quedarien completament desvernissats.

Jo no voldria ofendre ningú, però no em puc estar de dir que la societat del Bar té tot el perfum d'una colònia estiuenca genial. El tracte entre homes i dones ha arribat a produir veritables prodigis de camaraderia. Molts esperits selectes arriben fins al refinament de no pagar la consumació de la senyoreta que tenen a la taula.

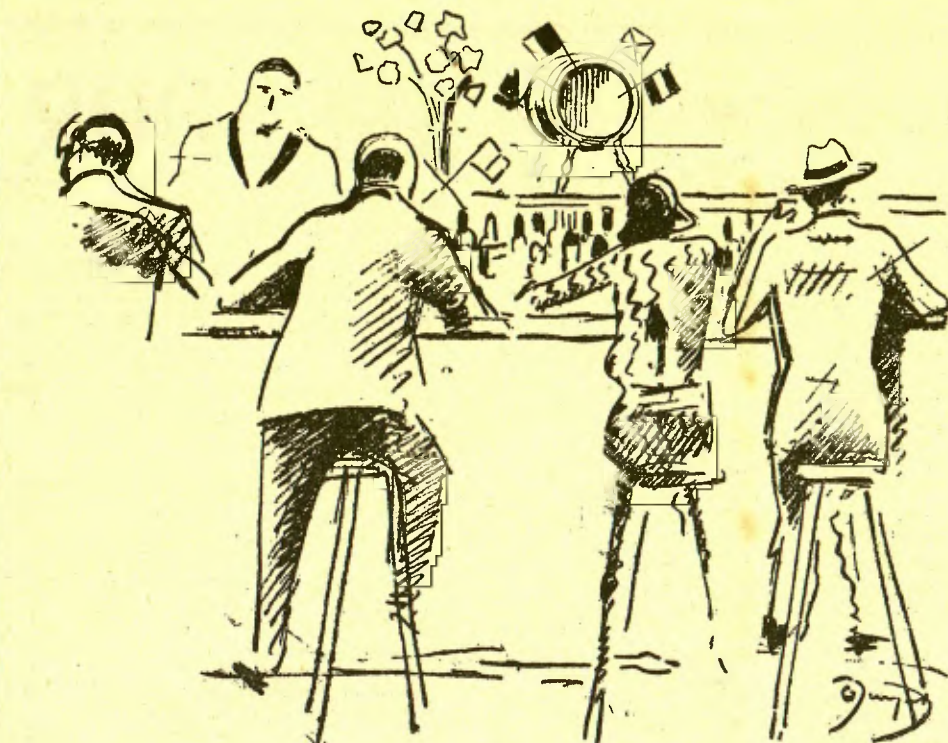
La vida galant de l'hora de l'aperitiu té sempre un punt d'olla. S'ha estirat tant la goma de la desprecupació i del cinisme, que, sense adonar-se'n, hom ha donat la volta a l'edifici i ha arribat de nou dintre la zona de la innocència i de la bona fe. Molts dies, de set a nou, ni un sol pensament pervers no entela l'atmosfera pura del Bar Americà del Colón.

Més que la creació del senyor Plandiura, aquest Bar fou la conseqüència fatal de l'estat d'esperit de la societat barcelonina. Jo no entenc com podien viure tota aquesta gent mentre no existia aquest recó confortable. Perquè mai no haureu vist una atmosfera, una clientela i un local tan compenetrats, tan fets l'un per l'altre. Hi ha l'olor i el gust de tota la part llampant de la nostra època. Una glopada de cocktail, presa en aquestes taules, us fa somniar amb una barri-barreja d'asfalt, de disc de gramòfon, de reclam lluminós i d'estrella cinematogràfica.

La Margot, la Lucille, la Jennie, la Ingrid, la Vera...

La Margot és francesa. La Lucille, anglesa. La Jennie, alemanya. La Ingrid, holandesa. La Vera, russa.

Dos gossos pequinesos, un *brabançon*, un *sealy ham*. Tabac americà.

—Bé, sí—respondrà—: llogaré una cambra, però, i després?

—Després? Al migdia baixeu a la terrassa, a fer l'aperitiu. Hi trobareu el bo i millor de Barcelona. Joves distingits i alguna *cocotte* matinal, amb aquella cara desfogada que els dona el maquillatge diürn. Veureu la penya dels artistes que s'aixopluga sota les ales immenses del barret del senyor Plandiura. Si per casualitat es troba a Barcelona l'Uzudun, o Paul Morand, o Lindbergh o el vampir de Dusseldorf, el tindreu, de segur, a la taula del costat. Després, entreu al restaurant i dincu entre un financer de la Chade i qualsevol autor dramàtic de Madrid que ve a estrenar una comèdia. A la tarda, de tres a vuit, els propietaris del Colón us deixen amb llibertat per si voleu anar a estirar una mica les cames. A les vuit—puntualitat!—no us queda pas altre remei que anar a fer un glopissó al Bar Americà. Hi veureu els millors vestits de Can Klein, les millors corbates de Can Comes i les millors camises de Can Furest. No us dic que hi veureu les millors combinacions de Can Rodríguez, perquè això, si les coses van per bon camí, no arriba fins més tard. De totes maneres, ja que parlem de combinacions, no us costarà gaire de trobar una noia francesa, rossa com un fil d'or, que tindrà l'amabilitat d'acompanyar-vos al pis de sobre, a sopar. Podeu allargar la sobretaula fins a les onze i aleshores, sempre sense moure-us de la casa, baixeu uns quants graons i aneu a caure a la Bodega Andalus, on us serviran música i Pommery fins a les tres de la matinada. Supposeu que us en aneu a dormir. L'endemà, a l'hora de l'aperitiu, baixeu a la terrassa i... tornem a començar.

Si el foraster en qüestió és un home agraiat, us saltarà al coll, us farà un petó al front i us dirà que li heu salvat la vida.

Mentre els ciutadans de París sopen, els de Londres van al teatre i els d'Oslo es fiquen al llit, la joventut brillant de Barcelona fa l'aperitiu al Bar Americà del Colón. Els escriptors malhumorats d'aquest país diuen que anem endarrerits de deu

mica els ulls s'aclimaten a l'atmosfera i comencen a precisar, aquí, un cap enxarolat, allà, una canyeta clavada en mig del vermell d'un cor dibuixat en forma de llavis, més enllà, unes dents blanquíssimes i tres objectes de la casa Dunhill. Als fons, la nota virolada de les banderetes de quinze països que fan l'alegria del taulell.

Sostre de fusta, parets de fusta, sòl de fusta, mobles de fusta. No són de fusta, les ampolles, les copes i les testes de bona part dels clients.

Beguda inevitable: el cocktail. Conversa de cocktail. Moralitat de cocktail.

Al Bar hi van les senyoretas Tal, Tal i Tal i els fills dels senyors Qual, Qual i Qual. Les dames, tenen personalitat pròpia. Els cavallers, de moment, no hi poden aportar gaire cosa més que el nom i els diners de llurs pares.

D'aquí neix un lamentable conflicte. Els fills dels senyors Qual, Qual i Qual són elegantíssims, porten unes corbates sensacionals i uns pentinats de l'altre món. La majoria, de dotze a una del migdia, poden, si els plau, fer ronc el motor d'un cotxe de propietat sobre la pista de la Diagonal... Però... les senyoretas es queixen. Sacrificarien de gust els avantatges de la camaraderia i d'allò que en diuen l'alegria de la joventut, per una mica més de formalitat, *voire* de crèdit.

Els papàs de tots aquells joves, per exemple, no ofereixen pas un encís personal traslocador. Però les senyoretas del Bar els prefereixen. A fi de comptes, aquests papàs són els que mantenen l'estabilitat de l'aperitiu. Sense ells, les senyoretas es mori-

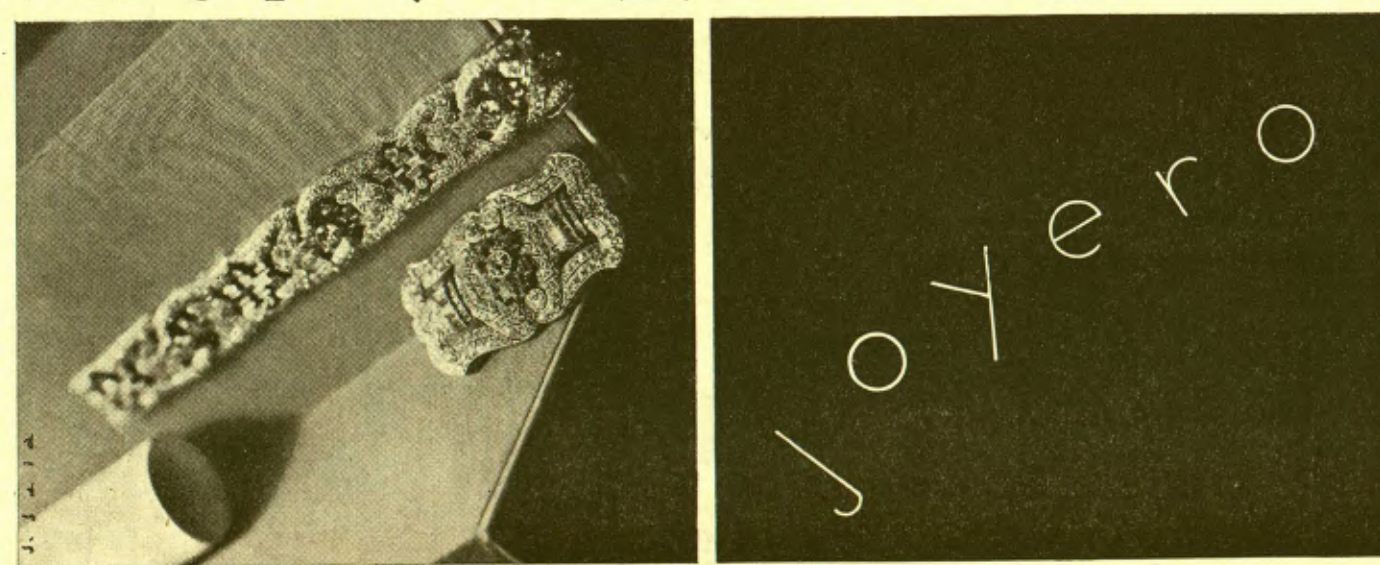
Encenedors anglesos.

Pernod suís, whisky anglès, gin holandès, picon francès, vermut italià. ... Bar Americà del Colón!

JOSEP MARIA PLANES

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

J. R. O. C. A.

Fontbernàt
Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

Feu fer els vostres gravats en la
UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421

L'APERITIU

Canals. —Encara era l'època que Toulouse Lautrec posava una mena de malícia cafre a les faldilles llargues de color vermell, i a unes cames primes que semblaven de fusta i s'engavaven com un coet entre les grans mates d'escarola de roba blanca del can-can autèntic. Aleshores ésser artista volia dir molt més fum condensat que en els moments actuals. Una pipa tenia una certa importància; el sensualisme era més boriós, més teatral i més mullat de xampany que ara. Les cotilles encara no servien per cap natura morta *bizarre*, servien simplement per aguantar el pit i el flanc de les senyores, i per donar més majestà a la cua i al barret que ballava al cap com una palmera de tots colors; en aquestes palmeres femenines hi havia algun ocell tropical amb els ulls de vidre, i de vegades un préssec farcit de cotó fluix.

Era el moment en què al nostre país va començar la pintura de debò. Aleshores hi havia dos joves singulars que havien anat a caçar Goya en algun sostremort de la rue Lépici, o en una exposició de pintura impressionista de la rue la Boétie. Aquests joves eren Nonell i Canals. Mentre a Espanya els pintors s'havien oblidat de Goya i de totes les teles sòlides del museu, Nonell i Canals descobrien tot un món. Nonell, del Goya seguríssim en va extreure la misèria, la clínica, les forques d'all, les cassoles i les arengades. De tot plegat en va fer el prodigi més gran de pintura del nostre temps, conservant-ho amb un oli que de vegades era fresc i asprejava una mica i de vegades era un ranci pujat i de vegades era d'or simple. Canals va pescar de Goya els somriures, el rosa dels llavis, la plata dels ulls, la farina de la pell amb els filets corallins de les venes. Canals amagava l'oli massa desvergonyat i en les galtes i en la seda de les dames hi posava una mena de sordina, les empolvava amb un guix desmaià i sensualíssim, que els feia una boira de puntes.

Canals, en la seva vida i en la seva pintura, era el més goyesc de tots els nostres pintors, i això per una certa transparència de manzanilla de gran qualitat que tenia la seva pell torrada; avui dia aquestes coses de la millor tradició només es poden endevinar en petits detalls així; és gairebé impossible precisar-les, s'oloren contra tots els raonaments. I això, en el pintor Canals s'endevinava malgrat el seu vestit més aviat britànic, d'una elegància una mica descurada i gens trucada, malgrat el seu excessiu barcelonisme, perquè Canals era home de café de Barcelona, més que de París i més que d'enlloc.

Canals va superar la fisonomia juvenil—una fisonomia més a la vora de Murger i fins si voleu de qualsevol acte de l'òpera *Louise*—per convertir-se en una figura amable i civilitzada de després de la guerra; en aquest sentit Canals era una de les persones més afínades, més decoratives en una terrassa de dotze a una, que posseïa el sentit de la cordialitat i de l'alegria, arripat d'una manera perfecta en els pèls curts i atapeïts del seu bigoti, que no sé ben bé per què feia pensar una mica amb el de l'actor Menjou...

Canals tenia el plec de l'home de món, aquest plec naturalment ben fregat amb paper de vidre, li donava una gràcia que tenen poquíssims aristòcrates d'aquest país; aquest plec el conservava en el seu taller, el conservava en un sopar d'amics, o en un lloc indiferent, quan us feia una pregunta vaga o grisa sobre una cosa insignificant.

La pintura de Canals tenia aquesta gràcia mateixa; per això les seves teles eren tan «digeribles» per la mitjana dels ulls de la gent d'aquí, i les seves teles podien aconseguir un èxit positiu entre els mobles de les persones que s'estimen i toquen de peus a terra.

Després de la seva mort, una colla de records fins i personals em vénen a la ploma i recordo unes tardes de conversa que no s'acabava mai, en el seu taller, mentre em dibuixava el cap, i em deixava entretenir, em provant-me un vestit de torero que hi deixà aquell famós Fuentes, i que Canals el guardava dintre d'una caps de fusta. Recordo tantes estones a l'Artistic, a la terrassa del Colón, i aquelles famoses nits, decididament goyescues, en les quals els ulls de Canals tenien una llusor trista, desesperadament comprensiva.

Tot això s'ha acabat per sempre; la gent del carrer admira la pompa de l'esforç econòmic enganxat a les façanes de les cases, admira el fum de les esquadres que vénen al port i les farigoles de Pedralbes. Estem orgullosos de tot el nostre. Però el perfum de les ànimes de selecció és més difícil d'ésser admirat i d'ésser endevinat. L'ànima de Canals és una de les que han sumat positives energies en aquesta cosa dolça i anàrquica, tendra i brutal, que se'n diu l'esperit del nostre país.

L'ànima de Canals ens ha deixat el seu perfum característic: el perfum de les galtes tristes i picants d'aquelles senyores que Goya pintava amb un gosset a la falda, i el perfum d'una manzanilla especial, que de tan fina que és només en beuen els àngels.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Les malalties i llur convalescència

Les malalties deixen darrera seu debilitat i anèmia, l'organisme ha esmerçat a vèncer la malaltia totes les seves reserves i el cos queda faltat de defensa.

Si no s'ajuda l'organisme amb un enèrgic reconstituent, la convalescència és llarga i penosa; per això els metges recomanen el FOSFO-GLICO-KOLA DOMENECH, que produeix tan ràpida tonificació, que es nota abans d'acabar el primer flascó. Aquest producte es ven en totes les farmàcies.

UTILITZI AQUEST CUPO

FARMACIA DOMENECH
Ronda de Sant Pau, 71
Barcelona

Remeti'm gratis i sense compromís una mostra del Fosfo-Glico-Kola Domenech.

Nom _____
Adreça _____

LLIBRES per a les Belles Arts i Arts Industrials
BANYS NOUS, 5 - Telèf. 20542

PONCHE Chaco

ENTONA EL COS
PER A LES NITS FREDES

**NUTRITIU
AROMATIC
DELICAT**

Després del teatre,
prenguí

PONCHE Chaco

ELS IMPOSTOS DE L'EXPOSICIÓ

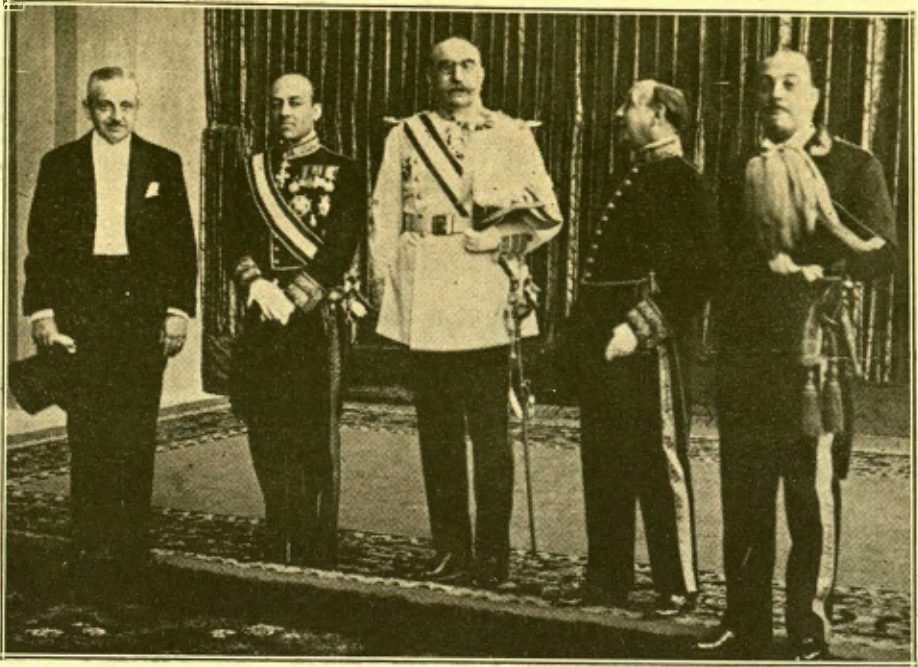
Una política de «Casc d'Acer»

Com tothom, hem llegit l'article de Gaziell, *Hemos perdido una guerra*, aquell famós article tractant dels arbitris que haurem de pagar per amor de l'Exposició de 1929. De moment sentíem una satisfacció viva, producte de la indignació causada per les càrregues econòmiques que veiem caure aplomades, del decret estant, damunt de la nostra esquena, i del gust de contemplar tan brillantment expressat el mal humor que sol causar un cas semblant. Acompanyàvem

I, després per acabar de merèixer el perdó dels seus pecats, que vetllí per la justícia de debò; perquè justícia sigui feta damunt dels veritables urbidies. Els de l'Ajuntament i Junta instal·lats en temps de Primo de Rivera.

I conhortar-se, pensant que, a canvi dels nostres diners, el barcelonins han après un magnífic capítol de filosofia de la política (i això ja és algun profit):

«De com la falta d'idealitat repercuteix

«Ells» en una cerimònia de l'Exposició

l'autor en les seves invectives i ens embadalíem davant de les metàfores. Vèiem rajar or puríssim en estat líquid de les fonts il·luminoses i brollar de les canonades alguna bomba de 42, la qual, calent amb gran terrabastall, desfeia, esbocinava, esmicolava, en un batec d'ull, barris sencers de Barcelona. I aleshores, si de la indignació havíem muntat a l'entusiasme estètic, tornàvem a caure de l'entusiasme a la indignació, fent uns alts i baixos que ni les muntanyes ruses de Maricel (per no bellugar-nos de Montjuïc). Finalment, com a resultat d'aquest passeig per les valls de la indignació i els cims de la meravella, vàrem arribar a la conclusió que calia fer... què?... com?

I llavors va canviar la faç del nostre somni. I vam rellegir l'article. I—ho direm amb la franquesa que es mereix un escriptor eminent com Gaziell— vam trobar que, darrera de la indignació produïda pel fet d'haver de pagar—i pagar sumes no petites—, l'article no tenia cap altre contingut. És a dir, si que en tenia, i, per cert dels més perillosos. Atacava l'Ajuntament present (que cronològicament ha tingut la necessitat de solucionar passades disbauxes d'un altre Consistori) d'una manera tan apassionada, i amb una posició massa avançada, perquè parlava de cara al contribuent recent adolorit. És a dir, un públic irritat que li demanava que senyalés una víctima. I, llavors, oh car Gaziell!, no us heu equivocat de culpable?

La cosa no és indiferent... Per això ens arrisquem àdhuc a que ens diguin que no hem llegit amb prou atenció les vostres paraules; però, en primer lloc, què més ens estimariem, en un excés de zel, fer un pas equivocacat, per salvar allò que creiem un malentès gravíssim, i, en segon lloc, perquè estem ben segurs que—això sí!—gairébe tots els vostres lectors us han llegit amb una disposició d'esperit lamentable. Ja parlen de tancaments de caixes i altres desordres burgesos; és a dir, a crear dificultats a l'Ajuntament d'ara, el qual es veu en el cas d'haver de prevenir la fallida de la ciutat... Eh! què feien aquests mateixos senyors, quan un Ajuntament d'usurpadors, sota un règim de negocis bruts, feia i desfeia i no donava comptes de res a ningú? Oi que no tenien por aleshores? Oi que deien que la dignitat ciutadana no serveix per res i que no trobaven a faltar la llibertat ni la constitució? Oi que no creaven cap dificultat—cridòries, telegrams, tancaments de caixes—als facciosos governants d'aleshores? —Han semblat i han recollit. De què es planyen? Llavors s'hi era a temps, Ara, no.

No, no és un *ça ira* de forces vives el que cal per ara que hom entoni. Més val que cadascú, per ell tot sol, resi la pecadora, amb veu ben baixa.

també damunt de les realitats econòmiques.» Tot el que no sigui això, rebequeries.

Hemos perdido una guerra, s'intitula el brillant article. Aquest títol bèl·lic, per associació d'idees ens recorda un altre assaig de Gaziell, publicat, si mal no recordem, fa uns mesos; el qual tractava de l'agrupació hitlerista d'Alemanya. I encara ens el recorda més, per tal com hi havia un error de perspectiva molt semblant al de l'actual comentari. Resultava una apologia indirecta del «casc d'acer», considerant-lo com una força de reacció contra les injustes pretensions dels francesos, embriagats amb les idees de victòria i de revenja. En el present també hi ha un entretoc. Diu: «En los países que perdieron la guerra... en Alemania... se alzaron a consecuencia de ello formidables y justas reacciones. Los culpables fueron bariados sin consideración...» Però Gaziell oblida que la reacció alemanya, darrerament encarnada en Hitler, ha carregat totes les seves ires i—cosa més greu—ha fet seguir les del país, contra aquells homes que van haver de liquidar la guerra i treballar la pau i la post-guerra, i que, un cop ha aconseguit presentar-los com els culpables de la desfeta, s'aplica a rehabilitar els veritables culpables, els que van desencadenar la guerra, el kàiser i els seus. Les reaccions sistemàtiques sempre arriben a semblants excessos. Trien la víctima més còmoda; perquè en rigor, el reaccionari sempre és el culpable que vol treure's el mort del damunt. I no hi ha ningú tan interessat com ell a denigrar el seu successor que ha d'apedaçar (feina poc lluida) les coses que ell ha malmès brillantment.

Anem amb compte que a Barcelona no passí una cosa per l'estil: pagar, és una cosa que sempre ve de nou i que posa de mal humor. Però mireu si hi ha manera de no fer-ho. Si no n'hi ha: quin remei?—pagar, fet i fet. I pensem que el crim no es consuma ara que criden, sinó abans, quan callàvem, i que nosaltres, amb el nostre silenci, ajudàvem.

I no vulgem, en un moment de mal humor, clavar una trompada al que tenim davant; això no és just ni convenient: totes les que clavarem injustament, seran perdonades als veritables acreedors a elles. Mireu, entre les protestes enviades a Madrid; hi trobareu el nom de molts puntals de la passada Dictadura. Voleu confirmació més brillant de la nostra tesi?

Nosaltres hauríem preferit que l'article de *La Vanguardia*, àdhuc sacrificant brillantor i popularitat, no fos tan pobre en solucions. Magnífic lament; literari i sentit com una elegia. Però no ens cal deturar-nos massa a plorar damunt les coses irresponsables que ens escauen una mica pels nostres pecats: hem de mirar endavant.

No; no desviem l'atenció d'una qüestió principal, que se'ns podria molt bé esmunyir entre tantes plorables, picaments de peu i xerrieigs de dents; ens referim a la necessitat que el nostre municipi ja comenci a pendre mesures per tal de reprimir els abusos que es voldran cometre, sota color dels impostos, amb els augments de preu de les matèries de primera necessitat; tots aquests abusos estem segurs que no deuran espantar a molts senyors que avui mouen més de terrabastall.

Que no fos cas que, fixats en voler aconseguir un impossible com és de voler que no es pagui allò que hom ha gastat, se'ns escapés el veritable, l'únic problema: que no es cometin abusos a l'ombra del nou estat de coses.

Ara; tot i això, si Gaziell, o qui sigui, sap alguna manera d'obtenir que Barcelona, després d'haver despesat X milions de pessetes, no n'hagi de pagar cap, que ho digui tot seguit. Ni cal dir amb quina joia li faríem costat i com predicariem els seus projectes.

Per acabar; si hi ha algú que opina que la solució és que Barcelona es declari en fallida i que els tenedors de paper municipal es trobin amb papers mullats a la mà, que també no s'estigui de dir-ho.

Ara, que dubtem que pugui ésser des de *La Vanguardia*. I vigili Gaziell que precisament des de *La Vanguardia* no trobin els homes de la Dictadura, el seu «Casc d'Acer».

ROSSEND LLATES

El segon sopar anual de Mirador

MIRADOR anualment commemora la data de la seva naixença. Heus aquí un costum que ja té dos anys de vida—vida sana i robusta—. El setmanari i els seus amics s'asseuen al voltant d'una taula—de cinquanta a seixanta persones—i l'estona passa d'allò més bé; bon menjar, bon beure i bona conversa. La matèria i l'esperit aquest cop no estan en pugna, sinó que l'un ajuda l'altre.

Durant l'àpat les conversacions es fan particulars; cadascú, amb veu modesta, parla amb els seus veïns. No hi ha crits ni gresca, perquè—com va dir molt bé *L'Esquella* en certa ocasió—la gent de MIRADOR tots són nois de casa bona o que podrien ésser-ho per dret propi. L'alegria mai no hi ofèn el bon to. Però, de sobretaula, després d'alguns breus parlaments, escoltats entre el cigar i el cafè, s'inicia una conversa general. MIRADOR té un gran punt que hi collaborin tots els amics de la casa, els quals aportaran orientacions i suggeriments valuosíssims: és l'únic tribut que exigeix dels que volen seure a la seva taula; l'únic regal d'aniversari que accepta. I, de vegades, aquesta estona de conversa assoleix interès i vibració.

Enguany, acabades les quatre paraules del nostre Director, Manuel Brunet, oferint l'àpat, don Amadeu Hurtado va obrir el debat, recordant el costum implantat l'any passat de canviar impressions sobre les orientacions a seguir dins l'any; opinió que, amb paraules xardoroses, acollí el poeta Josep Maria de Sagarra, el qual proposà que, metafòricament o real, els anys vinent els comensals seïessin al voltant d'una sola gran taula per semblar més agermanats. No cal dir que tots aquests discursos, i els que vindran, es veien amenitzats per sengles aplaudiments.

Llavors, posats a fer conversa, l'encetà En Francesc Pujols.

Fou excitat a parlar-nos de les seves investigacions sobre problemes religiosos. Hom sap que Pujols, ni més ni menys, ha inventat una nova religió filosòfica.

Però va negar-se a fer cap declaració sobre aquest tema. I, en veritat, potser el lloc i les circumstàncies no s'hi adeien gaire—no era tot u l'àpat del Colón i la Cena dels apòstols.

Llevat l'incident religiós, el filòsof va parlar-nos de política. Són conegudes les seves idees hegemonistes. Cambó i Prat de la Riba són els representants de la idea hegemonista de Catalunya. Catalunya dominarà Espanya. I, tot allò que no vagi per aquest camí, són divagacions al marge. Naturalment que, filòsof com és, Francesc Pujols no pot pendre en consideració la lentitud d'aquesta evolució hegemonista. Per ell, àvid de l'absolut, cent anys no són res. No li ve de cent anys, ni de dos cents—digué textualment. I, per altra banda, ja sap que no veurà el triomf de les seves idees; però un amant de la veritat ja té prou amb estar-hi casat en secret.

Totes aquestes manifestacions, dites amb l'enginy i l'humor peculiars, atragueren i encisaren l'atenció dels comensals durant bona estona.

Però, passant de l'eternitat al temps, i de l'absolut al relatiu, a l'humil realitat quotidiana, hi havia una altra qüestió que era present a l'ànim de tots els reunits. I era la de les abstencions electorals.

Hi eren presents els senyors Duran Reinalts i Barbey, d'Acció Catalana, els quals parlaren llarg i bé; però MIRADOR no és tan indiscret que pugui repetir la conversa.

Don Amadeu Hurtado assenyalà la tendència que hi ha a Espanya de combinar-se, els de la dreta i de l'esquerra, torn a torn, amb els elements de cop d'Estat, i, en canvi, la falta de convicció, per part de molts elements d'esquerra, quan es tracta de posar-se en contacte amb el poble; la sobirania nacional costa d'ésser reconeguda per les forces polítiques.

La presència sobtada d'un delegat governatiu, va deturar la bullida de la conversa, tot just quan començava de bullir. Això fou causa que no poguérem fruit com calia d'un bell discurs del senyor Duran i Reinalts, argumentant en pro de l'abstencionisme. Però l'essencial d'una posició i de l'altra ja havia estat dit.

I ara ens adonem que hem parlat molt dels discursos i poc del menjar. Però ja no hi som a temps d'adobar-ho. Això no vol dir que el Colón hi tingui cap culpa. Un sopar, es compon d'aliment, si pot ésser ben cuinat, en primer terme.

De totes maneres, el menjar, per ben menjat està. I, per a postres, només podem servir als nostres lectors l'immortal resso de les paraules.

M. V.

Malthus a Gangsterland

Dies enrera vaig ésser presentat a miss Simpson. Miss Simpson és una dona bruna i esvelta, el tipus de la *flapper* que tira per matrona i us fa pensar en la dona forta de la Bíblia. Al cap de mitja hora de conversa amb ella, vaig saber d'on era, quin dia de l'any era nada, a quina Universitat havia estudiat, com li agradava el peix i com els homes. Després de parlar de moltes ocupacions en les quals havia perdut el temps:

—Home, també vaig treballar al «Birth Control»... Això sí que us deuria interessar.

Cada vint-i-tres segons en mor un. Cada onze minuts entra un immigrant. Cada cinquanta un minuts emigra un americà.

En xifres rodones: la població americana té un augment diari de 3.000 persones. 1.100.000 persones més cada any: us adoneu del perill que això representa? La crisi de treball de 1930, que serà més intensa encara en 1931 (el blat, el sucre i el cotó continuen tendint a la baixa), ho demostra ben clar. Per a evitar aquesta creixença, ja fa

Sobreedificació = sobrepoblació

Es clar que un hom se n'ha sentit de totes, però hi ha al·lusions que sempre us agafen desprevingut. Així i tot, vaig fer el cor fort i la vaig deixar que s'expliqués.

El «Birth Control» és una societat filantròpica creada a Amèrica de pocs anys ençà, i pel que es veu, l'èxit l'acompanya. La seva finalitat consisteix, com el mateix nom ho indica—que deia En Pujols—, a controlar la natalitat. Quan la cosa esdevé més curiosa, és quan us aclareixen que aquest control tendeix obertament a una reducció de la natalitat. I us sorprèn com un país tan gelós de la seva creixença com és Nord-Amèrica, permeti el funcionament d'una entitat d'aquesta mena.

—La tasca del «Birth Control» es limita a això: a orientar les dones sobre els problemes que la maternitat els planteja i sobre les mesures que les poden preservar de la concepció. La teoria dels fundadors és que l'infant no ha d'ésser mai una maledicció que us cau del cel, ans ha de venir amb joia, i, per tant, quan el seu adveniment seria intempestiu (per motius de salut o per penúria econòmica), cal que hom sàpiga evitar de concebre'ls.

El «Birth Control» compta a hores d'ara amb tres establiments filials (dos d'ells a Nova York) i no s'hi veu de feina. Com és natural, per obtenir la tolerància legal li calgué ajupir-se al tartufisme del país i limitar l'assistència a les dones casades. Ara, que el «Birth Control», que té uns fixers americaníssims, es descuida de vegades de controlar aquest detall que, des d'un punt de vista filantròpic, no li interessa gens. D'aquí ve que, enc que funciona legalment, de tant en tant hi ha una irrupció de policia, amb la consegüent demanda de documents i camionada cap a la Comissaria.

—Això li passa—recaia miss Simpson—perquè, com que es tracta d'una entitat filantròpica, no té muntada una organització que li guardi les espalles com els traficants d'alcohol, posem per cas. Per altra part, un servei gratuït sempre ha costat de fer entendre a la policia americana... Honestament cal confessar, però, que aquests darrers temps l'autoritat fa els ulls grossos i deixa en pau el «Birth Control». Comencen de reconèixer, no ja la utilitat per a l'individu, sinó la utilitat per al país.

En primer lloc, perquè a Amèrica hi ha excés de gent. Si un dia aneu a Washington... (com?, no, no maliciu, tinc el tiquet de tornada!)... fixeu-vos en el mapa que tenen exposat a la paret del «Census Bureau». Veureu que cada tretze segons s'hi encén un llumet elèctric, per indicar que ha nascut un ciutadà americà. I, combinat amb tres bombetes d'altres colors, arribeu a precisar els següents resultats:

Cada tretze segons neix un americà.

JOAN MINGUEZ

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

URODONAL

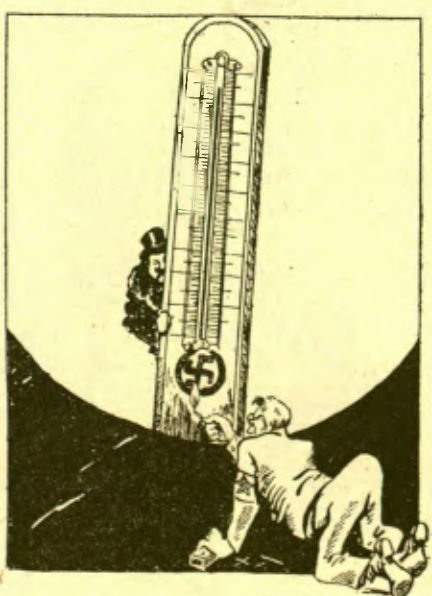
neteja
la sang
intoxicada
per
l'àcid úric

L'URODONAL es un bon preparat d'acció eficaç i el recomano amb freqüència.
DR. R. M. SÜER
Catedràtic de Fisiologia
de la Facultat de Medicina
de Barcelona

GRÀFIC INDICADOR
DELS LLOCS A ONT
ES LOCALITZA
EL REUMA

NOVETATS
EN CAMISES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

CAMISERIA
FITO
BARCELONA

El comunista ajuda a fer pujar el termòmetre reaccionari.

(Der Wahre Jacob, Berlin)

LES LLETRES

"Laura", no et facis esperar més!

(Consideracions literario-comercials sobre el segon premi Crexells)

Per ara, el nostre amic Josep Pla s'acull una vegada l'any a les columnes de MIRADOR per tractar-hi temes literaris del moment que apassionen — o almenys haurien d'apassionar —, com aquest de què tracta avui. No cal dir que, així com ben sovint seiem amb Josep Pla en una mateixa taula de cafè, veiem amb gust que, sobre certes matèries, escrivim en unes mateixes columnes.

I bé, senyors, fins aquí hem arribat. En el moment d'escriure aquestes ratlles, el calendari diu que som al dia 3 de febrer. El segon Premi Crexells, de 5.000 pessetes, fou concedit, estatutàriament, el dia de Santa Llúcia de l'any passat. Guanyà el premi don Miquel Llor, amb la novel·la *Laura a la ciutat dels sants*. Això convé que el públic ho recordi perquè a hores d'ara ja tothom ho ha oblidat completament. Perquè és el cas que el llibre premiat encara no ha sortit, i, segons em diuen persones conixedores de la qüestió, falten encara bastants dies perquè pugem llegir l'important document.

Des de molts punts de vista aquest fet ha d'ésser considerat com greu. Les honorables persones que tingueren la iniciativa de la creació del Premi Crexells, els abnegats ciutadans que contribuïren amb quotes respectables a formar un fons, la il·lustre Comissió gestora del Premi, consideraren sempre i públicament que la seva finalitat era acostar el públic a la novel·la catalana pel procediment de donar una respectable quantitat de pessetes a l'escriptor que a judici d'un jurat competent hagués escrit la millor novel·la de l'any. Digueu-me, peremptòriament, si el que està passant entra dins d'aquestes intencions. Digueu-me si és un bon procediment per difondre el llibre que ha tingut el premi, deixar esperar que la gent hagi completament oblidat els esdeveniments del dia de Santa Llúcia per publicar-lo. Digueu-me si des dels punts de vista comercials de la casa editora, des dels punts de vista literaris de l'autor de la novel·la, si des dels punts de vista elevadíssims dels promotors i mantenedors del premi, si des dels punts de vista de la literatura catalana en general, es pot comprendre un fet com el que actualment presenciem. És molt probable que ens trobem davant d'un fenomen molt generalitzat a casa nostra: davant del fenomen d'un excés de bones intencions, d'una concentració de bones intencions fins al sacrifici que dona per resultat el despretigi i l'enfonsament d'allò que ens estimem més.

Aquesta *Laura* que arriba amb tant de retard, està en mans de l'Editorial Proa. Bones mans. Qui en podria dubtar? Però les explicacions que oficiosament s'han donat per explicar el retard de la publicació de la novel·la no són pas del tot convincents. La vaga dels impressors s'acabà sembla fa moltes setmanes. Després vingueren les festes de Nadal. Calgué menjar el gall amb el xampany Codorniu. No facin fressa, que se'ls podria posar malament! Després vingué la grip, i és clar, passen els dies com aquell que res. Però jo demano ingenuament:

—Es que l'Editorial de referència considerava un fet completament menyspreable tenir per publicar la novel·la del Premi Crexells? Es que ho considera, per contra, un fet de la més gran vulgaritat, incapaç per ell sol de fer passar una mica de via a la gent? És que la novel·la premiada ha de passar després de coses considerades més urgents?

Si això fos així — i caldria saber-ho —, potser pagaria la pena de no proposar-se guanyar aquest premi mai més. Perquè si guanyar el premi comporta implícitament l'ajornament de la publicació de l'obra, potser serà qüestió de fer una petita reflexió i allunyar-se de la mala astrugança d'aquestes companyies que us empinen sobiranament. Tampoc és exclòs que l'Editorial Proa sigui una editorial que tingui com a primera aspiració no guanyar ni una ombra de diner. En aquest cas hauríem de respectar aquestes intencions tan pures i fer un diploma honorífic per perpetuar aquestes grandeses. De tota manera, i criteris comercials a part, ens hem d'entendre sobre aquest fet, i és que lliurar la sort de la literatura catalana als aficionats al comerç potser té inconvenients intrínsecs que caldria que tots plegats meditèssim com el fet es mereix.

Don Miquel Llor és l'autor de l'obra. S'ha de suposar que té interès que surti la seva novel·la. Però sembla que per aconseguir-ho ha telefonat, ha escrit una carta que no ha arribat al correu, ha tingut la grip — qui és que a hores d'ara no l'ha tinguda? — i ha corregit les proves amb el més positiu interès. Tinc entès que don Miquel Llor és reaci a què el posin en situacions difícils, però això jo no ho crec pas. Perquè, posats a fer novel·les, què més podríem desitjar que situacions ben difícils, situacions d'una dificultat diríem sorprenent? Llor, vós i jo ja estem entesos! Ja comprenc que heu fet tot el que heu pogut, però falta l'última empena. Que aquesta vostra *Laura* no es faci esperar gaires mesos més!

La Comissió gestora, que té la cura permanent del Premi, no crec que, en tant que comissió, pugui demostrar una excessiva temperatura de sentiments. Però que tothom està una mica esverat del que passa, no crec que es pugui dubtar ni un moment. La Comissió fa per ara admirablement el pagès, però la processó va per dins. Si nosaltres ens hi trobéssim ens passaria el mateix.

I bé: no volia dir res més. De vegades he estat temptat de parlar d'aquestes coses d'una manera caústica i desaforada. Però m'han sortit quatre ratlles plenes de bonhomia. És que em dec fer vell.

Aquest petit episodi no és més que una anella de la llarguíssima cadena que anem teixint els catalans per tal que tothom s'arribi a convèncer que el país més olla del món és el nostre país. Estem disposats a tot per convèncer en aquest sentit a la gent. Tant se val, però. Per més que fem no hi arribarem. El país està immunitzat contra nosaltres mateixos. Que sigui per molts anys. Amén.

JOSEP PLA

Mauricio Bacarisse

Mauricio Bacarisse ha mort. Quan Rainer Maria Rilke va morir, Azorín va dir que, en l'òbit d'un poeta, la Humanitat es sentia aminorada. Ara que la Mort ha fet irrupció d'una manera violenta i escruixidora en la vida d'aquest noble escriptor castellà, tots hem sentit una sensació d'angúnia i de pesantor, i, al mateix temps, la sensació que hi havia quelcom que es buidava ràpidament entorn de nosaltres.

Mauricio Bacarisse — poeta, novel·lista — te-

en aquell temps — de superació de l'etapa modernista, rubeniana. Després la seva trajectòria ha anat precisant-se. Ha recollit, de l'etapa jove de reconstrucció folklòrica, una fresca inspiració popular que no marceix pas l'erudició poètica de l'obra:

*En el alero madreporas,
cosecha en las espadañas,
mañanita del perdón
después del diluvio, clara!*

*Sólo el vuelo de un suspiro
en el silencio en flor, líba.
No hay amor como el primero
ni sueño como la vida.*

Però prenen preponderància els temes que tenen una profunditat; aquells que representen alguna cosa en la vida interior de cadascú. El filòsof es denuncia aquí. També, però, el romàntic. El seu segon llibre de versos, *El paraíso desdenado* (1928), està dedicat a una *sombra amada*. Encara el to pimpant bull graciosament en alguns versos. Els temes, però, es descabdellen melangiosament:

*Como hoy el pensamiento está contigo
y abre el cielo, gozoso y ocedónico,
por si marzo marcea salgo y digo
adiós a abril en el jardín Botánico.*

De vegades aquest to s'aguditzava desmaïadament; ens recorda la finor autumnal del Juan Ramón Jiménez de la juvenesa.

Aquest llibre — el penúltim de la seva vida; després ha publicat *Mitos*, poemes, 1930; la novel·la *Trabajos de Agliberto y Celedonia* (Premi Nacional de Literatura) és inèdita —, aquest llibre penúltim aguditzat en les seves pàgines darreres aquesta melangia profunda de què he parlat. El poema final s'anomena *De profundis*. Inclou la seva actitud davant la mort; la seva lírica pietat i la seva absoluta despreocupació del món. Ara, que la mort ha realitzat la seva monstruosa i tràgica presència, un calfred d'emoió ens pren tot llegint aquests versos supremament indiferents a tot:

Permaneceré inmóvil, desconcertante, extraño,—con la frente de lodo, con los labios de cera,—con el pelo, reliquia de fuga de rebaño...—Fui carnero, pardal, melera obre-ra.

Ya en mi papandujio párpado, una moscarda—desleirá las sales de mi emoción final,—y en la órbita de vidrio irá su trompa pardada—extraer sangre de mi lagrimal.—Y yo tendré una suave sonrisa de fracaso—o una mucca ridícula difícil de entender...

El poeta ha quedat immobilitzat en la màscara que no canvia. Ell no pensava pas que el seu cant funerari li fos tan pròxim. Ara ens volta el seu record immarcescible; i amb el record una ganivetada d'angúnia torbadora i tràgica.

GUILLER DIAZ PLAJA

nia trenta quatre anys. Això ja és una torbadora indicació. Més encara: al moment en què l'home ens deixava per sempre, li era acordada l'atorgació de la més alta distinció que pot assolir un literat peninsular: el Premi Nacional de Literatura. El poeta agonitzava; ningú no va poder fer-li saber la nova segurament somiada tant de temps a les terres eixutes d'Àvila, on, a l'Institut Nacional, explicava filosofia.

Mauricio Bacarisse era un home encisador; tenia una contenció mundana en el gest, una elegància que el feia sobri per a l'expressió. Però en ell hi havia una flama-rada de passió per a tot allò que fos digne o que fos bell. Home en possessió d'una riquíssima vida interior, la seva obra té una profunda dimensió romàntica. Pertanyent — per biologia i per estètica — a la nova promoció de poetes castellans, no fou pas un devot de la giravolta vers la moda canviant. Ell tenia ja una ruta lírica, segons una fórmula personal. I la seguia amb tota la seva dignitat i amb tota la seva empena.

Hi havia en ell una mica de desencantament per la cotització literària de la Cort, a la qual ell oposava un somriure escèptic, ple d'elegància filosòfica. Evidentment el soroll que va produir el seu primer llibre no s'ha pas repetit. Ell també s'havia allunyat una mica de la vida literària activa, i caminava sol amb els seus somnis i les seves esperances.

Es trágica aquesta persistent insistència de la mort que talla d'arrel les millors esperances de la nova lírica castellana. En poc temps Alfredo de Villacián, Ciria Escalante, Ramón de Basterra, Fernando Villalón, Mauricio Bacarisse, han caigut. Cinc noms clars de poeta!

Bacarisse s'arborava dins la seva magror enfosqueïda. Sentia un romanticisme religiós, total, líric. Aquest romanticisme empettava de vegades les seves narracions; per exemple, *Las tinieblas floridas*, una de les novel·les més saturadament poètiques que ha donat la nova generació. Després la seva poesia. El seu primer llibre *El esfuerzo* és datat l'any 1917. És un intent — sensacional

PENELLONS

Es curen radicalment amb TÓPICO MIRET
De venda en Farmàcies, i Diputació, 205

GRANS NOVETATS EN
CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

ABRICS REBAIXATS

a 50 ptes., 75 ptes. i 110 ptes.
els de 100, 125 i 150 ptes.

Plumes a 18 ptes.
Trinxeres a 35 ptes., extres

F. VEHILS VIDAL
7, Plaça Universitat, 7

VARIETATS

Cinquantenari de Dostoievski

El dia 9 d'aquest mes s'ha escaigut el cinquantenari de Dostoievski i en aquesta ocasió s'anuncia la immediata aparició d'una vida de l'escriptor rus, escrita per André Levinson. Algun extracte que n'hem vist ens fa creure que el llibre del conegut crític serà una aportació considerable a la comprensió del gran escriptor rus, si és que pot ésser totalment comprès pels esperits llatins, els quals, davant d'aquest home excepcional, marcat per un destí absolutament fora de les normes en què es mou l'esperit occidental, si resten sovint esbalaïts, no acaben mai de veure-hi clar.

Henri Rochefort

Aquests dies s'escau el centenari d'Henri Rochefort, un nom ja gairebé oblidat, però que mogué molt de soroll en la seva època. Tota una vida d'aventures, de duels, de polèmiques, de processos, d'empresonaments, d'evasions, de conspiracions... Potser ara no hi ha ningú capaç de llegir cap novel·la de Rochefort, ni cap recull dels articles de *La Lanterne*; potser només els cinc volums de la seva autobiografia serien susceptibles de desvetllar algun interès. Els editors francesos s'han deixat escapar l'ocasió de llançar una biografia novellada del periodista que no era capaç sinó d'improvisar — en qualsevol lloc, a la redacció, al cafè, a la impremta — davant dels esdeveniments polítics. Patriota (estil Revolució francesa), antimilitarista, antimonàrquic, és una figura tan segle XIX, tan lligada a la història de França i les seves agitacions en aquest període, i d'altra part tan oblidada, que hom no es pot estar de preguntar-se si tenia raó Séverine en predir-li que no representava sinó una promesa per al públic: la d'un gran enterrament, després del qual la seva memòria ja estaria llesta.

Burckhardt i De Sanctis

Durant prop de tres anys, de 1858 a 1860, Burckhardt i De Sanctis ensenyaren plegats a la Universitat de Basilea. Llur interès comú pel Renaixement els acostà. Algú ha volgut veure en la *Storia della letteratura italiana* del segon (publicada en 1868), una imitació de la gran obra del primer sobre el Renaixement (publicada vuit anys abans).

Ara darrerament, a Basilea mateix, el Dr. A. Janner ha llegit a la Societat d'Història un paral·lel entre els dos tractadistes. Els punts de contacte entre tots dos són evidents. Però comparant de prop els judicis sobre Dant, Petrarca, Maquiavel, es constata que mentre Burckhardt subratlla en el Renaixement l'element positiu, l'alliberació de la personalitat, De Sanctis, més pessimista, n'accentua el cantó negatiu, la dissolució de l'edat mitjana i de les seves concepcions intel·lectuals i morals.

L'amistat de Burckhardt i de De Sanctis es refredà fins a la ruptura, cosa que el doctor Janner explica per divergències polítiques; l'alemany era aristòcrata i conservador, i revolucionari l'italià.

Obres d'Arquitectura, Escultura,
Pintura, etc. Antic i modern
Llibres d'Art **BANYS NOUS, 5**
Telèfon 2 05 42

FERRAN DE SAGARRA
acaba de publicar:

Les lliçons de la Història
CATALUNYA EN 1640

Preu: 2'50 pessetes

Administració i venda:

Llibreria Catalònia

17, Plaça de Catalunya, 17

El ama de casa

debe llevar sobre sus hombros, no sólo la carga del cuidado doméstico si que también está ligada por sus deberes con la sociedad. Y no todos los días está en condiciones de hacer frente a las contrariedades de la vida, especialmente cuando algún mal la agobia, el dolor de cabeza, de muelas, jaqueca, neuralgia o los trastornos mensuales, etc., que son causas de mal humor y postración.

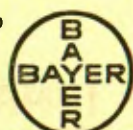
En tales casos debe tener a mano la

CAFIASPIRINA

que no sólo ahuyenta los dolores sino que posee también la acción reanimadora y estimulante de la cafeína. Con ella pueden cumplirse las obligaciones de la vida, con buen ánimo y satisfacción.

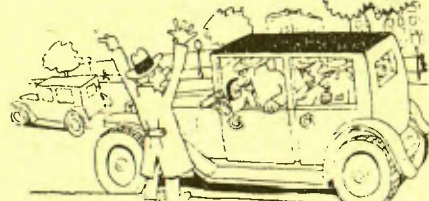
Tome, pues: Cafiaspirina.

No afecta al corazón ni a los riñones.

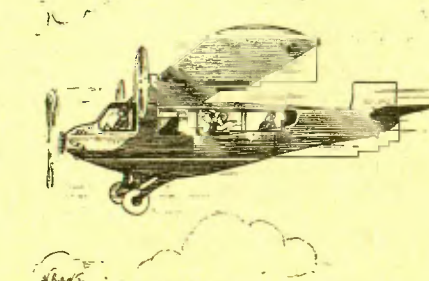
El vagabund.—Si us creieu que tractant així les persones augmentareu la vostra clientela...

(Ric et Rac, París)

—Apa, vinga la cartera!
—Correu; acabo de donar-la als de l'auto que va davant.

(Le Rire, París)

El nuvi en viatge de noces.—Ep, que no hi ha túnels?

(The Passing Show, Londres)

La muller.—Qui és aquesta dona que t'ha saludat? Sembla que sigueu molt amics.
El marit.—Parla més baix, dona. Pensa que demà li hauré d'explicar qui ets tu.

(Candide, París)

I E L T E A T R E

UN REALITZADOR TEATRAL

Lluís Masriera

No fa molts dies sentíem una conferència del senyor Lluís Masriera sobre teatre: *El teatre que jo faria*, era el seu lema. El conferenciant es referia només a la plàstica, a la llum i al moviment escènic. I això encara restringit al teatre de comèdia, molt diferent, segons la seva manera de veure, del teatre espectacular. De passada anunciava, com per completar la conferència d'aleshores, una altra conferència sobre la part literària del teatre. Per conèixer, doncs, íntegrament, el teatre que faria el senyor Lluís Masriera, això és, el seu ideal de teatre, caldrà haver sentit ambdues conferències.

La primera sola és prou, però, no per motivar un article, sinó molts articles. Mentre el senyor Masriera parlava, els oients podíem adonar-nos que és un dels homes d'ací i de fora d'ací que té idees més netes, més precises sobre el teatre. És un dels homes més ben orientats no ja de Catalunya, sinó d'Europa. A casa nostra resulta un revolucionari terrible; i no perquè les seves idees topin d'una manera profunda amb tota la gent que ací s'ocupa teòricament o pràcticament d'aquest aspecte del teatre, ans perquè per a realitzar les seves idees, els nostres escenaris no serveixen, s'han fet vells, i fins la majoria dels locals són impropis.

El teatre que, idealment, projectava el senyor Masriera, hauria d'alçar-se de nova planta. Hauria d'ésser un teatre de dimensions reduïdes, i de poca alçada, que permetés sentir tots els matisos de la veu; veure tots els matisos del gest des de totes les localitats i no presentar mai els actors en violents i arbitraris esforços. El senyor Masriera recordava una confidència de Martínez Sierra, segons el qual la seva companyia, d'actuar en un determinat teatre de Barcelona, se li havia fet malbé. Els actors havien hagut d'augmentar tant el gest, havien hagut de vocalitzar de tal manera per fer-se sentir, que després ja no sabien matissar.

Pel que fa a l'escenari, Lluís Masriera no demana pas una maquinària complicada; no somia amb cap teatre Pigalle. En els nostres escenaris—diu textualment—més que mancar-hi coses, n'hi sobren. El seu lema és, precisament, el de la màxima simplicitat.

Les seves paraules eren prou convincents per fer pensar, una vegada més, que tot intent de renovació del nostre teatre, tot intent per donar-li una nova embranzida, per donar-li una mica de modernitat, hauria d'anar precedit de la construcció material d'un nou teatre, o, almenys, d'unes serioses i radicals reformes en els locals més apropiats.

Unes falses idees que tenia de les realitzacions de Lluís Masriera m'indueïen a creure

que en el seu teatre tot era sacrificat als valors plàstics. És aquesta una tendència d'alguns directors d'escena moderns, doblats d'escenògrafs, i que acaba per convertir el teatre—drama o comèdia—en pur espectacle. En les seves mans, Shakespeare o Calderón poden esdevenir simples autors de revistes. La conferència de Lluís Masriera m'ha convençut, però, de tot el contrari. En

Lluís Masriera, realitzador i conferenciant teatral

aquest aspecte, Lluís Masriera segueix també la bona doctrina. El text és per a ell l'essencial. Tota l'escenografia ha de posar-se al seu servei. Fins, com és de llei, el to de l'obra és el que ha de donar el to als decorats, el que ha d'imposar tota la plàstica i el moviment escènic. L'escenògraf ha de limitar-se a realitzar l'ambient, l'atmosfera de l'obra: no a falsificar-la amb el pretext que sigui.

De la meua equivocació n'era la culpa l'escàs valor literari d'algunes de les realitzacions de Lluís Masriera. La seva conferència em fa adonar, però, que aquelles realitzacions no eren més que provatures, assaigs d'una tècnica i d'uns propòsits fins avui no realitzats. Són, però, realitzacions, plàsticament d'un gust immillorable, d'una sensibilitat artística exquisida. L'èxit aconseguit en el concurs de teatre amateur a l'estranger és ben merescut.

La llàstima és que a Barcelona gairebé totes les seves realitzacions siguin fetes només que en la intimitat. Si hem de creure les paraules de la seva conferència, no és precisament aquest el seu concepte del teatre, sinó que creu que el teatre ha d'ésser un art fet de cara al poble, amb un sentit educatiu i ennobridor. Probablement, doncs, si la seva obra es desenrotlla com qui diu en el fons d'una cripta, la culpa no deu ésser seva. No deu haver trobat fins avui la manera de coordinar amb altres elements el seu esforç.

A tot arreu hi ha intel·ligències que resten infecundes per a la societat. La timidesa, el retraïment aristocràtic, una mena de pudícia intel·lectual, frustren les seves possibilitats. Si a tot arreu això és de doldre, ací, a Catalunya, on hi ha tan poca gent preparada, encara ho és més.

DOMÈNEC GUANSE

Cançó, dicció i gest LA MUSICA

Cançó és igual a dicció més gest. La dicció i el gest no han d'ésser únicament expressius, sinó també rítmics. Expressió i ritme. És a dir, generalitzant, emoció i tècnica. Les dues qualitats que, estretament agermanades, es troben a la base de tota veritable manifestació artística. Plàstica i poesia, en la pintura. Ritme i expressió, en la cançó.

Hi ha dues menes de diccions. Hi ha la dicció estrictament expressiva que cura únicament d'expressar els sentiments, de traduir les emocions. La dicció que no es preocupa d'altra cosa que de subratllar el valor emotiu de les paraules, tot i dotant-les d'un estremiment emocionat, d'un tremolor patètic. La dicció estrictament expressiva que oblidava una veritat fonamental. Aquesta: en la cançó, paraules i música fan un tot indissoluble. Les cultivadores d'aquest gènere obliden el valor musical de la cançó, li treuen el ritme i, més que cantadores, són recitadores, declamadores, unes *diseuses*, exactament. Yvette Guilbert, per exemple. «Yvette Guilbert ha tractat la cançó en comèdia. Ha estat una *disease*, és a dir, la intèrpret menys fidel d'un gènere que no existeix sinó pel seu ritme», diu René Bizet. «Yvette Guilbert ha creat la cançó d'avui, i si li ha suprimit sovint el ritme, li ha afegit una potència i un accent singulars», afegeix Louis Léon-Martin.

Oposada a aquesta mena de dicció, hi ha també la dicció estrictament rítmica. La dicció que, tot i menyspreant l'expressió anímica, l'emoció, cura únicament de subratllar i d'accentuar, de comentar, el ritme de la música. Dicció més mecànica que emotiva, més tècnica que sensible. J. G., el nostre competent crític de discos, deia d'unes cançons de Blanquita Suárez: «Dos xotis, *Don José i Ciriac*, de ritme ben marcat, que l'artista accentua més amb la dicció».

Idèntic dualisme existeix en el gest. Hi ha el gest estrictament expressiu, el gest interior i psicològic, que cura únicament de comentar el patetisme de les paraules amb un complement adequat. *Damia*, per exemple. «Ella tradueix amb gestos estilitzats, amb actituds sintètiques, els moviments de la seva ànima», diu Fréjaville de la creadora de *La nuit de garde sur l'Yser* i de *La grande chasse*. Oposat a aquesta mena de gest, hi ha també el gest estrictament rítmic, netament exterior, que cura única-

ment de marcar el ritme de la música, de subratllar-lo i accentuar-lo eficaçment. Certs cantadors negres han esdevingut mestres en aquesta especialitat, i posseeixen en un grau eminent aquell *llenguatge corporal* que el gran crític musical de *Documents*, André Schaeffner, descobria en 1926 i que ara ha trobat en els formidables negres *Eddie South* i *ses chanteurs*. Gaby Montbreuse creà fa alguns anys la cançó *Tout autour des Galeries*, de ritme pronunciat, que l'artista accentuava constantment amb el seu

«Damia», per Paul Colin

sac de mà, tot i obligant així el públic a col·laborar amb ella. Eficàcia infalible del ritme.

Resumim. La dicció i el gest estrictament expressius o estrictament rítmics produeixen la cançó fragmentària i insuficient. Tècnica sense emoció, en un cas. Emoció sense tècnica, en l'altre. Parcialitat palesa. Cal aconseguir la cançó ideal, la cançó total. I per a aconseguir la cançó ideal, la cançó total, cal fusionar estretament les qualitats expressives i les qualitats rítmiques. Cal fer-ne un feix compacte. Cal instaurar la dicció i el gest mig expressius i mig rítmics. Així, únicament així, s'ateny l'exacta dosificació de tècnica i emoció. Així, únicament així, s'ateny la cançó ideal, la cançó total. El totalisme desitjat.

SEBASTIÀ GASCH

“MIRADOR” TEATRAL

Josep Maria Folch i Torres ha deixat, de moment, el seu mansol, tendre i ben intencionat teatre per a infants, i dirigint-se ja als joves de quinze anys els ha ofert una de les seves mansioes, tendres i ben intencionades *Pàgines Viscudes* que tantes llàgrimes de felicitat han fet vessar als lectors d'*En Patufet*; volem dir la comèdia *D'aquesta aigua no en beuré*, estrenada a Novetats.

Ben poca cosa podem dir d'aquesta comèdia, escrita correctament, planera i ingènua, sense cap conflicte de debò, sense cap sentiment profund, sense la més petita concessió a allò que pugui representar un xic de passió viva i, per tant, un perill de pecat. Tota ella és concebuda i executada pensant en l'educació moral de la nostra joventut i apta per a ésser vista per tots els ulls i oïda per totes les orelles. Una perfecta comèdia blanca per a ésser representada en qualsevol cercle de barriada posat sota l'advocació d'un sant o altre i regentat pel més escrupolós director espiritual, tan completa trobem la seva innocuïtat.

La comèdia, per bé que la seva trama i el seu acabament s'endevinen de seguida, resulta molt ben portada i passa sense fatiga per a l'espectador, el qual segueix amb interès el joc dels personatges, àgil i animat, i riu de bona gana les situacions i els acudits que hi ha escampats en una i altra escena.

La interpretació, tal com ens té acostumat aquesta companyia, correcta i encertada. La senyora Fornés ens donà una Montserrat ingènua i gràciosa. La senyora Morera i la senyora Baró, excel·lents en cada un dels seus papers, igual que els senyors Aymerich, Gimbernat, Galceran, etc., els quals ens donaren molt bé cada un dels seus. Si se'ns permetés una observació al director d'escena, li demanaríem que, en haver de sortir Montserrat amb un llibre de

botànica, no ho fes amb aquell *Ibis* de Vargasa Vila de les edicions en cartó de can Sopena o, que si més no, hi posés abans unes cobertes perquè no es veïés de què es tracta.

J. C. I V.

Lenormand acaba d'escriure a la revista *Le Génie français*:

«En temps de Shakespeare, no era *Hamlet* que engrescava el públic, sinó una dolenta obra de Kyd, titulada *La tragèdia espanyola*».

«En temps de Musset, triomfava Ponsard; en temps de Becque, Dumas fill. No temem, doncs, que l'èxit de *La parada de l'amor* entrebanqui el destí de les grans obres del nostre temps».

«Quant a l'ensorrada de les obres comercials, us asseguro que me n'alegro i que crec fermament que el teatre de debò ha trobat en el cinema, no un adversari, sinó un aliat. No em puc pendre tràgicament el fet que certs autors es converteixin al cinema. Una de dues: o trien una professió més lucrativa, i fent això deixen de fer nosa al teatre... o es senten atrets per una nova forma d'expressió, entrevien altres mitjans de fer obres d'art. Ni els uns ni els altres no traciïen el teatre. Els darrers, abandonant-lo, testimonien que no hi tenien res a fer; no em sabrà mai greu que un autor que pot estar-se d'escriure per al teatre deixi de fer-ho.»

ROBERT GERHARD

Teatre Català Novel·tats

Companyia catalana, direcció:
CARLES CAPDEVILA

Demà, divendres, tarda, a riure, Parents, Amics i Coneguts

Nit, organitzada pel Centre Excursionista de Catalunya,

D'aquesta aigua no en beuré

i Silvi i Silveri a La Molina

Metro Goldwyn Mayer

54111 1234 1961 2491

EL PRESIDIO

La pel·lícula inolvidable
Habla en ESPAÑOL

Aigua mineral natural

Vichy Català

Digestiva

Exce'lent per a taula

Teatre Català ROMEA

Companyia catalana VILA-DAVI

Avui, dijous, tarda, el gran espectacle per a infants:

ELS TRES TAMBORS

No deixeu de veure els èxits d'aquest teatre,

La veïna del terrat

El rei de la llana

Chevalier...

com sempre triomfa en el COLISEUM

Aneu-lo a veure en

El gran charco

amb la seva deliciosa "partenaire"

Claudette Colbert

Reserveu-vos les
localitats amb
anticipació.

Es un film "Paramount"

Tota en francès
amb títols en
espanyol.

EL CINEMA

UN FILM SONOR DE CLARENCE BROWN

ROMANCE

No és *Romance* el debut en el gènere parlat de Clarence Brown, el qual abans ja havia rodat *Anna Christie*; però com sigui aquest film que Brown ha extret del drama d'Eugène O'Neill, no s'ha presentat encara aquí, resulta que *Romance* ha significat per a nosaltres encarar-nos amb l'autor de *La dona lleugera*, guanyat ja—aneu a saber si per temperament o per conveniència—a la nova causa del cinema parlat, causa que va en camí d'acreditar-se.

bon film, com ara detalladament no puc demostrar, en canvi el teatre sembla no existir ni afirmar-se si no és negant precisament aquelles regles o aquella manca de regles si preferiu, a l'empar de les quals neix i prospera el cinema.

En nom de la veritat sigui dit, *Romance* no es ressent pas massa d'una fixació teatral. El pes de l'herència no sembla embarrassar gaire el lliure moviment del film; el que hi ha és que el diàleg ha estat con-

Una Greta Garbo 1830 en «Romance»

El dia de l'estrena hi havia expectació; es llegia en els rostres, i les dames particularment es notaven impacientes. Les dames, i això em sembla que no és cap secret per ningú, adoren Greta Garbo, obertament o amb sordina, s'interessen enormement per ella, i aquell dia es preparaven a sentir per primer cop la seva veu. Parlant, ella emergiria un xic del reialme de les ombres on la seva aparença lluminosa està confinada, per adquirir amb el timbre de la veu una certa corporeïtat que l'aproximaria un xic a nosaltres.

Aquesta expectació no la compartia gaire, dominat com estava per una preocupació major. L'angúnia de veure un mestre com Brown abandonar el cinema silenci, en el qual ens havia guanyat la confiança, arriscant-se en el cinema parlat, on tants han perdut el seu prestigi.

Romance procedeix del teatre, i el mateix que hi ha males companyies, hi ha males procedències.

Si la disposició d'una novel·la, amb l'articulació successiva dels seus elements, té un cert parentiu amb el muntatge d'un

servat en bona part, i això fa que les paraules tinguin aquí una importància que crec excessiva.

L'espectacle visual en si, abandonat als seus propis recursos, és a bastament meritori per no necessitar panegírics; el que ho prova més que res, és que han bastat ben pocs rètols, i encara molt laconics, per a enllaçar, d'una manera intel·ligible, les escenes davant d'un públic que no entén per res el que diuen els personatges dels films. Crec—i per això cal felicitar l'autor de l'adaptació espanyola—que el públic cospa tot el que hi ha de primordial en el drama, el que no fóra possible si Brown no hagués bastit el seu film amb el seu típic pensar cinematogràfic.

Abundància de plans americans, sèrie d'angles visuals característics de Brown, que el mateix que la peculiar manera de disposar els personatges identifiquen l'estil de l'autor, conservació dels mateixos elements estètics dels films anteriors, gust depurat en l'elaboració de les escenes, Clarence Brown ha fet amb *Romance* un experiment sense valor definitiu, però prou important pel cinema, que per a nosaltres, espectadors, ha estat ocasió de tenir desperts els cinc sentits durant més d'una hora i haver-nos valgut una tanda d'emocions exquisides.

Temes densos com són els que Brown prefereix demanen ritmes lents, i altrament, si els moments no fossin accentuats, els motius es volatilitzarien en vulgaritat. Llentitud que no vol dir feixuguesa.

Greta Garbo sota l'emblem de Chopin i de Liszt. Això em va molt bé. A estones amanerada, com a estones ho és Chopin. Afectació ací com allí. Amb tot, sense que m'hagi plagut tant com en *La dona lleugera*, Greta quan es descuida un xic és sempre interessantíssima. La veu agradable i la declamació de bon gust; si bé potser massa ritmada, d'una manera escolar, molt adequada a l'escena, però potser no tant a la pantalla.

Em trobo al final de l'article sense haver dit ni un mot de l'assumpte. Tant com en plauen els assumptes de Brown, penetrats sempre d'una atmosfera d'austeritat!

Si algú volgués encarregar-se ací mateix de remeiar aquesta il·lucina?

JOSEP PALAU

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

PANORAMA

La nostra darrera sessió

Divendres passat tingué lloc la nostra tercera sessió, dedicada a una revisió, a grans trets, del cinema mut.

A desgrat d'una nit terriblement ingrata i del papu de la grip, una nombrosa i encara més brillant concurrència assistí a aquesta sessió, de la qual hem rebut mil felicitacions, especialment per la reposició d'*Els seus primers pantalons*, que obtingué un èxit ben simpàtic.

L'obra, d'una austeritat tan heroica, de Frank Borzage fou projectada—que nosaltres sapiguem—per primer cop a Barcelona sense hostilitats per part del públic. Es el que es tractava de demostrar. Aquest film tan sincer té la virtut d'irritar un públic mal avesat per les històries amoroses tan mancades de veritat que infesten el cinema.

L'adaptació musical del programa anà a càrrec del mestre Víctor Granados. Hem de donar-li des d'aquí les més efusives gràcies per la seva voluntariosa cooperació, ens sembla que felicitar-lo per la seva tasca tan ajustada. El mestre Víctor Granados fa molt de temps que es preocupa dels problemes de sonorització musical de films—és l'autor de l'adaptació musical de *Tempestat a l'Àsia*, que tant èxit obtingué—, el que li val una erudició musical i una destresa que són una garantia del seu treball, com pogueren remarcar els assistents a la sessió del divendres.

Així mateix donem les gràcies a la casa «Fill de G. Puig, S. en C.», que amb generositat ens permeté utilitzar el seu copió i variat arxiu de discos de la marca «La Voz de su Amor», amb els quals el mestre Granados pogué fer la seva adaptació als dos films del programa.

La sessió «Amics del Cine»

Dilluns passat tingué lloc al Cinema Avenida la segona sessió que els «Amigos del Cine» vénen donant en aquell local sota el patronatge de *El Mundo Deportivo*.

En aquesta sessió tingué lloc la presentació del film de Murnau *Nosferatu*, del qual ens ocupàvem extensament en un número anterior.

El guinyol de referència no arribà a aterrir el públic, que seguí la projecció amb una certa agitació, agitació que culminà en l'escena—que per raons de censura s'hagué de passar a les fosques—de l'ofici de difunts.

També cal felicitar els organitzadors d'aquesta sessió per haver-nos donat una projecció íntegra del film alemany *Atenció, càmera!*, que amb el pretext d'una fútil aventura amorosa, ens permet ficar el nas en les interioritats dels estudis cinematogràfics.

Un encert també el film d'avant-guerra i no tant el documental, que hauria estat millor sense tanta colorina i amb menys literatura.

S. A. Ibèrica de Sonorització

Tal com dèiem en el número passat, ha quedat constituïda la Societat «S. A. I. S.», fundada i organitzada pels senyors Joaquim Rabassa i Antoni Joan, els quals en el lloc que ofereixen als periodistes la setmana passada explicaren els propòsits de la nova associació.

Es tracta senzillament de sonoritzar films que es produeixen ací, amb la màxima garantia tècnica que ens faci quedar bé als ulls de tothom.

A més, aquesta Societat pretén sonoritzar algunes de les cintes mudes d'abans de la invenció del sonor, amb la creença—molt enraonada—que aquestes cintes, així novament presentades, tindrien una franca acollida pel públic, que reuvertia aquells films vells rejoyents amb una ànima novella.

Com a precedents d'aquest projecte podem citar el que una casa alemanya ha fet amb *Nosferatu*, de Murnau, i *El cuirassat «Potemkin»*, d'Eisenstein.

Greta Garbo o Marlene Dietrich?

Un magazine americà ha emès la hipòtesi que la descoberta de Joseph von Sternberg, la protagonista de *L'Angel Blau*, Marlene Dietrich, destronaria Greta Garbo en l'admiració dels aficionats al cinema.

Al barceloní li falten, pensem, elements de judici per decidir-se. Marlene Dietrich només ha estat vista en el film que hem anomenat. Però segurament no tenen gaires elements més els que opinen a continuació:

L'arquitecte Mallet-Stevens creu que Greta Garbo és, només per la línia del seu cos, més atractiva que Marlene Dietrich.

Mac Orlan no es decanta per cap de les dues; troba l'alemanya i la sueca igualment bones en films que els vagin bé, però reprotxa a Marlene Dietrich la seva manca total de sensualitat.

En canvi, Pol Rab, creador dels cèlebres gossos Ric i Rac, troba que Greta Garbo manca absolutament de *sex appeal*.

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16245
BARCELONA

FIGURES DEL CINEMA

Pierre Batcheff

D'això fa uns set anys. Un jove director de films oferia al públic francès una petita obra mestra, plena de sentimentalisme i d'humor finíssim. El film, sense arribar a obtenir aquell gran succés de les obres mestres, aconseguí un bon èxit. Encara que, en realitat, el més important del film fou la revelació de tres joves artistes que ens oferia. *El metteur en scène*, desconegut fins llavors, es deia Marcel Mauchez; els seus dos primer interèperts, Dolly Davis i Pier-

Davant de les revelacions i situacions amoroses és on el seu humorisme i la seva ingenuïtat es fonen sols, per cristallitzar en un acú mimic meravellosos. En aquests casos, Batcheff camina amb pas ferm i propi; impetjat, per tant. Difícilment podria trobar-se en el cinema una tal expressió d'autèntica joventut, de viva espontaneïtat, de simplicitat humana. En Batcheff aparegué un dels millors artistes europeus que el cinema mut hagi donat.

Darrerament, Batcheff s'encarà amb el micròfon en *El Rei de París*. Aquesta descobria al jove artista una fou una temptativa final que aurora nova en la seva carrera. Però no paren aquí les seves audàcies. Aquest equivalent a l'humorisme i a la ingenuïtat actuals pretén anar més enllà. Sap que la més alta posició cinematogràfica és la del director. Segurament és menys lúcida, menys suggestiva que la dels seus interèperts; però és molt ferma. I Batcheff va per ella.

Ens en alegrem. El cinema—avui més que mai—demana menys realitzadors. Ultimament s'ha demostrat que les millors reeixides corresponen als directors més joves. I Batcheff és jove en els seus dos conceptes cardinals: físicament i estèticament.

Això és el que el deu haver decidit. A penes acabí la seva interpretació en *Els amors de mitja nit*, que Augusto Genina realitza per a Braumberger-Richebé, Pierre Batcheff empenirà la realització del seu pròxim film, en el qual, a més a més de la *mise en scène*, incorporará el paper principal.

re Batcheff; el film, *Claudine et son Pous-sin*. L'èxit assolit, en realitat, fou molt més aprofitat pels artistes que pel director. Aquells foren agrupats en el repartiment de noves produccions, afirmaren a poc a poc llur personalitat, fins aconseguir el nivell artístic que avui tenen. En canvi, l'autor no fou tan afortunat, menys conseqüent en el seu treball. Confem, però, en el seu valor autèntic i esperem la revenja, potser pròxima, de Marcel Mauchez.

Pierre Batcheff ha estat vist posteriorment en una vintena de films. Recordem-ne alguns. Per exemple: *Destí*, amb Russell; *Educació de príncep*, amb Diamant-Bergère; *Vivre*, amb Boudrioz; *Napoleó* (en el paper de general Hoche), amb Abel Gance; *Monte-Cristo*, amb Fescourt; *Els dos tímids*, amb René Clair; *El difunt Mabius Pascal*, amb Marcel L'Herbier; *El gos andalús*, amb Luis Buñuel... En tots ells, Pierre Batcheff ha posat la nota personal d'un temperament fi. Batcheff respon i justifica perfectament el seu dia. No s'abandona, com la majoria dels galans cinematogràfics, al seu bon tipus. Sinó que, en la ingenuïtat i en l'humorisme que dona als seus personatges, es perfila un autèntic temperament actual.

Es cert que en alguns moments ens recorda aquell altre gran ingenu de la pantalla que, fa deu anys, sota el seu nom de Charles Ray, ens portà les primeres timideses dels xicots nordamericans. En això no hi ha ni l'ombra d'un retret per a Batcheff. Nosaltres hem estimat l'estil de Charles Ray, la seva puresa, la seva escassetat de prejudicis, la seva despreocupació davant de la camera. I haver estimat aquesta manera interpretativa de Charles Ray ens obliga amb Pierre Batcheff.

Sense poder negar el seu paral·lisme—en alguns punts—amb Charles Ray, en Pierre Batcheff hi ha, però, un temperament, una arrencada, que presten a la seva tasca un valor propi, un estil personal i ingènit.

Amb la col·laboració de Jacques i Pierre Prévert, autors del *scénario*, i amb l'assistència de Bernard Brunios, Batcheff va a realitzar un film d'humorisme dinàmic, molt a l'americana. Aquest film es titularà *Emile-Emile ou le trèfle à quatre feuilles*. Es tracta realment d'una cosa nova. Cal esperar amb una curiositat simpàtica el primer film de Pierre Batcheff, en què apareixeran duplicades les seves actuacions. De moment, tenim present que el seu millor film com artista fou *Els dos tímids*, on el seu humorisme i la seva ingenuïtat encaixaven tan perfectament amb les seves actituds, que avui mirariem amb una mica de tristesa el fet que Batcheff encarregués el rol d'un film a una altra persona que no fos ell mateix.

JUAN PIQUERAS

París, gener de 1931.

Ja ho sabeu...

—que David Howard és el director de la versió espanyola de *Nous horizons*? La versió original és obra de Raoul Walsh.

—que en aquest film Fox tornarem a veure pells-roges?

—que José Crespo serà el protagonista de *La Presó*, versió espanyola de *The Big House*? Tan de bo ens equivoquéssim, però ens sembla que patirem.

—que *Anna Christie* ha creat dificultats a la censura? Quan aquests senyors comprendran que no hi ha immoralitat sinó allí on hi ha lleugeresa, com deia Oscar Wilde?

—que *Terra sense dones*, de Conrad Veidt, s'ha estrenat ja a Barcelona?

—que una filla de Gabriel Voisin, el constructor d'avions i d'autos, debutarà al cinema?

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

"STUDIO CINAES"

Kursaal

Presentarà:

demà, divendres, 13 de febrer a les 22 hores, en sessió única

Es desparten localitats sense recarrec al KURSAAL, tots els dies, de 5 a 7.

Un film de FERNAND LEGER

BALLET MECANIQUE

Una producció dramàtica italiana, de 1910

Un film de SERGE M. EISENSTEIN

ROMANZA SENTIMENTAL

Un film de BEK-NAZAROW, producció de la Wostok-Kino, de Moscou

"IGDENBU, el gran cazador"

Vda. de Josep Ribas

MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

LES ARTS

DISCOS

En la mort de Ricard Canals

DISCOS

Els porcs espins tranquils

La premsa especialitzada ha parlat d'unes agulles «porc espi» que resultaven unes excel·lents agulles par a discos.

Les associacions protectores d'animals, constituïdes per persones sensibles, i les persones d'aquesta mena sense associar, s'han alarmat pensant que aquells animals serien víctimes de la ferocitat industrial. Cal tranquil·litzar-les.

La Burmese Coulour Reedles Co., que fabrica les agulles «porc espi», utilitza la queratina com a matèria primera; la denominació que ha triat per a una classe d'agulles, no té res a veure amb la procedència del material de què són fetes.

Associació professional

A París s'ha constituït una associació de crítics de discos. Ja n'hi existien de crítics literaris, teatrals i musicals. Les associacions d'aquesta mena entenen donar una garantia sobre els seus components, no sols pel públic, sinó pels editors i empresaris.

Aquí, no sols no hi ha cap associació de crítics, sinó que hi ha diaris que encara no tenen una secció de música mecànica.

Discos
Broadcast

DURACIÓ COM ELS DE 30 C/M

Ptes. 7

Rebudes les seleccions de films sonors: EL REY DEL JAZZ, SALLY, EL REY VAGAMUNDO, EVANGELINA, BROADWAY, EL PAGANO DE TAHITÍ, LA CANCIÓN DE PARÍS, CASADOS EN HOLLYWOOD, ESTO ES EL CIELO, UN PLATO A LA AMERICANA, PARÁSITOS, etcètera.

RADIO GEICO

Avinyó, 30 (davant Borsí)

dels marxants de pintura. En aquesta aventura Canals reeixí més que Pichot, i Durand-Ruel li pagà un viatge pictòric a Andalusia. D'aquest viatge l'andalusisme de Ricard Canals en sortí purificat de tota espurietat: el nostre pintor subtil en tornà convertit sincerament a l'andalusisme i al gitanisme. No obstant, és de notar ací que en la interpretació del gitanisme el sobrepassà Nonell, i en la de l'andalusisme propi fou Ramon Cases qui el sobrepassà.

El veritable sentiment pictòric de Ricard Canals seguí radicant a París, i el viatge pagat per Durand-Ruel no pogué impedir l'orientació del pintor barceloní cap a Renoir i un xic com a Degas. Què n'havia de fer el senyor Durand-Ruel d'un imitador de Renoir i de Degas, si ell venia Renoirs i Degassos autèntics?... El pobre Canals fou desembarcat amb molts miraments i moltes mostres de confiança, i aleshores o poc temps després el pintor barceloní es repatrià amb el mateix deseperat enyor de París que respecte de Roma sentí Benet Mercadé en veure's obligat a abandonar la Ciutat Eterna.

Aquella fou l'hora més anticalatana de Ricard Canals i així mateix i per raons semblants ho fou d'Isidre Nonell. El gran Francesc Pujols, que no ama la vida tant com les teories, ja en tingué prou per a muntar una no sé quina teoria de l'antipatriotisme dels pintors: la grandesa de la pintura catalana es produïa en proporció inversa del patriotisme dels pintors, o cosa així. Però si bé, gràcies a les teories, Francesc Pujols ha trobat diverses vegades la Veritat, en canvi, gràcies a les teories també, l'inventor de la Sumpèctica i de la Iparjologia, ha devingut de vegades un gran animador. Aquella hora era per a Pujols d'animacionisme exasperat: fundà l'entitat Les Arts i els Artistes, hi posà en Canals de president inamovible i féu una propaganda tan ben feta del valor artístic d'aquell president, que aviat la indiferència mortal que la nostra gent sentia envers Canals es canvià en admiració, i l'èxit segur, definitiu i creixent vingué a coronar el talent del nostre pintor parisianista.

Des d'aleshores Ricard Canals s'exposarà i florirà més esplèndidament que mai, més parisencament que mai. Fou nacarat com Renoir i cenyí el dibuix fins aleshores esfilagarsat i desossat, talment com si volgués afegir al color de Renoir la força constructiva de Degas. Ens ho fa creure el fet que practiqués tan sovint la pintura al pastell, gairebé l'exclusiva de Degas, i que fins n'adoptés una certa harmonia blau plomissa cara al pintor francès de les ballarines. També aleshores Canals fou a Barcelona més montmartrenc que a Montmartre, més gaudiolís-

riament compromès l'èxit tan ben iniciat. Crec que amb una enèrgica campanya menada des de *Revista Nova* poguérem de nou contrarestar la metzina de l'enveja desafortada i consolidar per a sempre la fama de Ricard Canals.

El colorisme de Canals, posat a l'escola de Renoir, no aconseguí, però, la profunditat, ni la finor, ni els matisos de la pintura d'aquest: hi havia, certament, en la pintura de Canals, un nacarisme que en la de Renoir devenia carnis, àdhuc en les vestidures, però que en la pintura de Canals tendia a devenir metàl·lic àdhuc en les carnacions. I per altra banda sovint el colorisme de Canals era colorisme d'arc de Sant Martí.

Quan els excessos del colorisme amorf feren avorir la pintura excessivament colorida que derivava de l'Impressionisme, Canals s'adonà de la seva inclinació a les coloraines, i aleshores modificà la seva paleta, la qual devingué més blau-grisosa, més grisa, i també de dibuix encara més enraonat, més acadèmic si es vol. En aquell moment Canals baixà de to, però en canvi aconseguí un gran èxit com a retratista mundà i li plogueren encàrrecs oficials que l'haurien enriquit si la Parca no hagués romàs un dels envejosos no desarmats.

Del parisianisme de Canals les dades més constants foren la bona cuina i el bon beure, però sobretot les belles dones joves. L'erotisme li feia veure tota cosa en femení, àdhuc els homes, als quals retratava amb faccions, rictus i gestos quelcom efeminats. El retrat de Francesc Pujols és exemple típic d'aquesta visió unilateral de les coses. No obstant, Ricard Canals era un temperament mascler en gran manera. Des del punt de vista fisiològic, era el tipus perfecte d'home nerviós, osut, ben esquadrat, sense adipositats ni deixaments; sa d'esperit i de costums, disposat sempre al bon riure. La seva moral era bona i recta, sense restriccions mentals. Era franc, un xic maldient, com el mateix Nonell; però, la veritat, amb més esperit de facècia que mala intenció. Amb Nonell s'acordaven de vegades a posar cara ferrenya de matamoros, i, tot donant un cop de puny a la taula, cridar o murmurar: ¡Vive Dios...! ¡Tabaco, vino y mujeres!

Avui dia tohom l'estimava i el volia a prop. JOAN SACS

Al moment d'entrar en màquina aquestes pàgines, ens arriba la nova de la mort d'un altre pintor: Enric Galwey, un dels representants més prestigiosos de la pintura passatgística catalana, al qual dedicarem l'atenció que es mereix en el nostre número vinent.

Canals al seu retorn de París

te, més jemenfouliste, més farce, més bon buveur, més frondeur que mai. Durant la guerra gran fou més papista que el papa Poincaré. I l'èxit li entrava als pulmons com un oxigen olímpic. Aquest èxit arribà a ésser tan gran que els pulmons no foren prou.

En començar l'èxit barceloní de Ricard Canals es despertaren ací tantes enveges que en un cert moment el pintor alegre i montmartrista veié per obra d'aquelles enveges se-

La setmana passada, sense poder preveure la trista actualitat que tindria, publicàvem una obra inédita de Ricard Canals, com homenatge a un dels més autèntics valors de la nostra pintura moderna, la mort recent del qual representava una grossa pèrdua per a tots.

Hem cregut que, donada l'època en què Canals féu la seva aparició, de parlar d'ell als lectors de MIRADOR se n'havia d'encarregar un escriptor que l'hagués pogut seguir des dels seus començos.

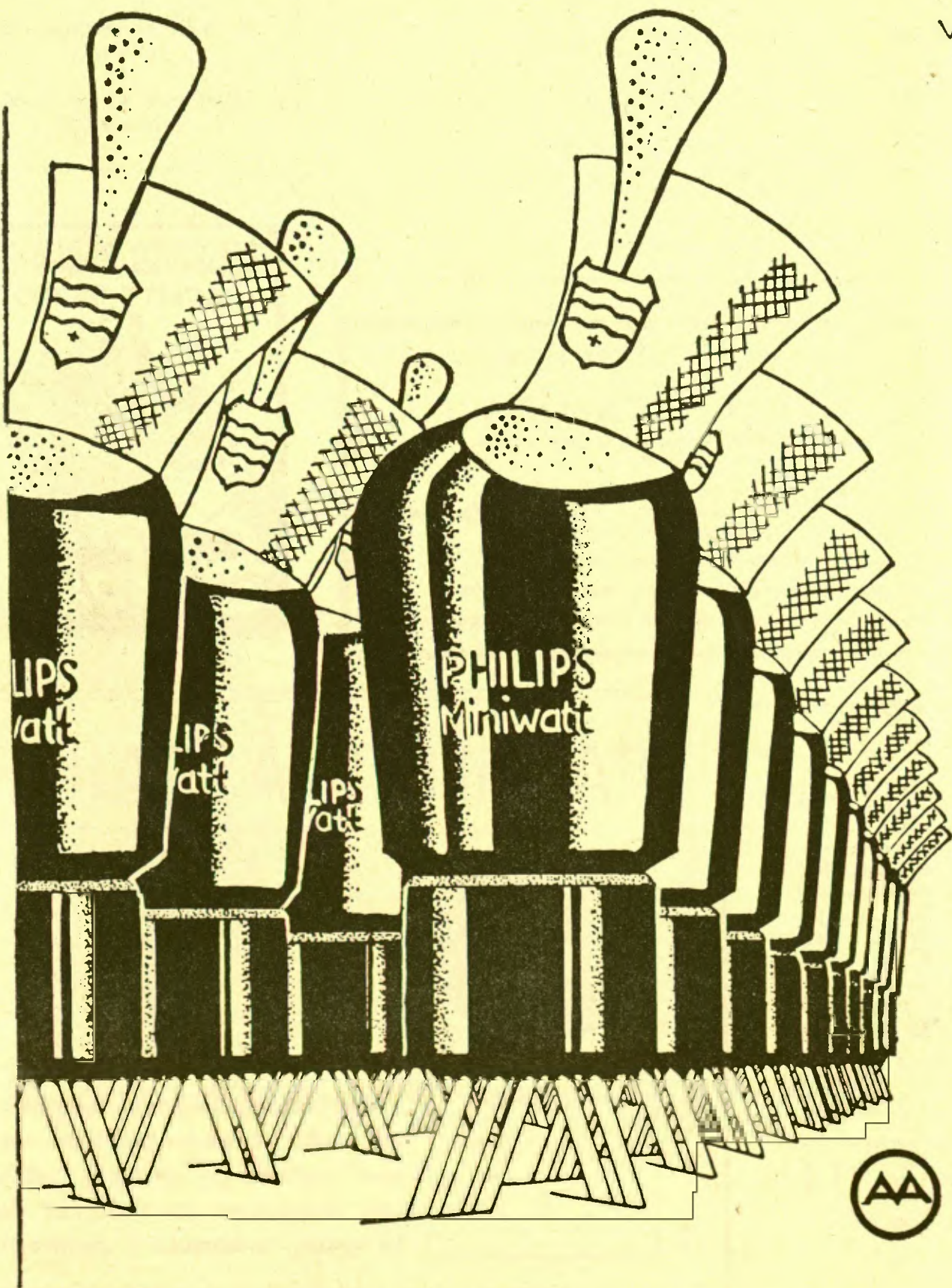
Fou «artista»: l'artista per antonomàsia en un temps en què el mot *artista* enclotia tots els conceptes de lleugeresa, des dels més excelsos als més terra a terra, des de la més alada lleugeresa fins a la menys inintelligent. La pintura de Ricard Canals fou també lleugera dintre una extensa gamma de lleugeresa: des de la subtileza fins a la peresa.

Sobre l'art de Canals l'escola de Llotja pesà poc; i sobre el seu esperit no influïren gens Barcelona ni Catalunya. Al principi, no sentia el catalanisme, però justament durant la dictadura Canals sentí despertar en si mateix un catalanisme frenètic que de pocs anys abans gestava tranquil·lament. Tanmateix, mai no sentí pictòricament la vida ni el paisatge nostres.

L'aprenentatge de l'escola de Llotja fou aprenentatge d'anarquia i d'iconoclastia més aviat que aprenentatge artístic. Ramon Cases i Santiago Russinyol havien justament aleshores importat a Barcelona l'esperit parisenc que feia ressaltar més escandalosament la vetustat sinistra de les golfes de Llotja. Miquel Utrillo era el verb d'aquella croada de subtilitat i llum: ho era tant o més que el mateix Russinyol. Hi havia demés els variats Regoyos que Cases, Russinyol i Utrillo importaven de tant en tant, i, en fi, els acòlits de la bona nova. Tots plegats fundaren la Universitat Lliure dels 4 Gats, on els nostres principals artistes debutants i de temperament independent foren admesos i catequitzats. Tan bona fou la catequesi, que tots anaren fent cap a París: Nonell, Casagomes, Pichot i d'altres, i aquest Ricard Canals que aleshores començava de viure i ara acaba de morir.

Canals es lliurà a París més que cap dels altres artistes coterranis: en cos i ànima, talment com aquella gent medieval que feien pacte amb el dimoni i li venien l'ànima. Sempre més l'ànima de Ricard Canals fou parisensa, ho fou àdhuc en la pintura d'espanyolades que intentà, junt amb Pichot, probablement per tal d'atraure la llonzeria

V-201

EL DESFILE
DEL AMOR

PHILIPS

„MINIWATT“

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades **GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ** que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastenia, Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perduda de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispepsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Soivré**, més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciència, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les **Gragees potencials del Dr. Soivré**, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre'ls sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—Ditigint -se i tramitent o's ptes. en segells de correu per al franqueig a Oficines Laboratorio Sòkatar, carrer del Ter 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

A les deu notabilíssimes característiques que determinen l'extra qualitat del neumàtic

INDIA

Superior al millor

cal afegir avui la nova patent

"Sawtrooh Tedlock"

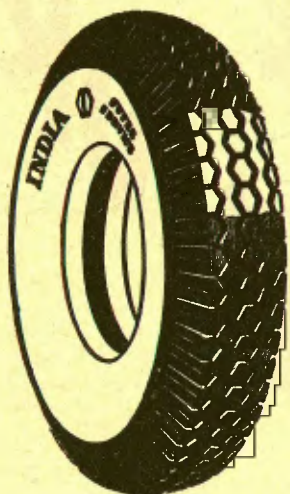
(Pany de dents de serra)

amb la qual es fa impossible el desprendiment de la banda de rodament

Les patentades característiques

INDIA

fan possible la fabricació en exclusiva de l'article de la més alta qualitat que la indústria coneix

Representant general per a Espanya

A. CAR

BARCELONA

Passeig de Gràcia, núm. 99
Rosselló, 234 - Telef. 73992

Anuncieu a MIRADOR

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr.

que viu a

carrer

n.º

es subscriu a **MIRADOR**

pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

de

de 193

Signatura

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vosè pateix d'**Albuminúria**, **Litíasi úrica** (mal de pedra), **Bronquitis parenquimatosa**, **Nefritis crònica**, es curarà radicalment amb

Aigua de Rocallaura

S'expén en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Teleg.: "Carbur"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MAGNESI :: FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BOMBES, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Tolón 18918

Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors

per a retenció absoluta de la trencadura. — Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal. — Models moderns

Cotilles Ortopèdiques

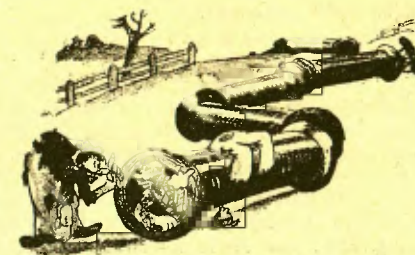
per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena

Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

—Heu estat quinze anys a la mateixa casa? Ja és una bona recomanació... però, per què us en vau anar?
—El President de la República em va indultar...

(Ric et Rac, París)

—El senyor Smith?
—Aqui mateix, l'altra cantonada.
(Sondagsnisse Strix, Estocolm)

AFISA

Laietana, 18, pral., B

Director

Carles Ossorio

Autoritzacions per a noves indústries

Noves instal·lacions
canvis i trasllats

Certificats de productor nacional

Contribució industrial territorial, utilitats

Expedients de protecció de l'Estat

Representant especial a MADRID

DELICIOSO PURGANTE
ACEITE RICINO

"Goloro"
SABOR NARANJA

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

COMPOSICIO:

Sucre, llet, b., 5 cts.; extracte regalèsia, 5 cts.; extracte diacodi, 2 milg.; extracte medul·la vaca, 3 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentonissat, quantitat suficient per a una pastilla.

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

mobles urrutia

dormitoris, menjadors, rebedors, etc.

pisos complets des de 1.000 pessetes

facilitat de pagament a preus al comptat

carne, 14

(tocant a les rambles)